Kultūros savaitraštis „7 meno dienos“ | www.7md.lt

7md

2016 m. balandžio 8 d., penktadienis

Nr. 14 (1166) | Kaina 0,90 Eur

Dailė | **M**uzika | **T**eatras | **K**inas | **F**otografija

Brangūs skaitytojai,
Kviečiame tapti kultūros rėmėjais!

Jūsų skiriami 2 proc. pajamų mokesčio – mums didelė parama. Pildydami Valstybinės mokesčių inspekcijos formą FR0512, nurodykite VšĮ „7 meno dienos“ įmonės kodą 302725178.

Norėdami paremti „Kino“ žurnalą, nurodykite VšĮ Žurnalas „Kinas“ įmonės kodą 300007987.

Reikalingą formą galima užpildyti internete, Mokesčių inspekcijos tinklalapyje www.vmi.lt.

Dėkojame visiems mus palaikantiems.

3

Baltijos šalių orkestrų festivalis: Estija

5

Birutės Mar monospektaklis Rusų dramos teatre

6

Nerijus Erminas, „Aš būsiu pasirengęs, kai tu ateisi“, fragmentas. 2016 m.

A. Narušytės nuotr.

Nerijaus Ermino instaliacija galerijoje „AV17“

9

Iš „Kino pavasario“ dienoraščio

Birutė Zokaitytė, „Užrašai“, iš ciklo „Mėnulio laboratorijos“. 2016 m.

Kodėl gi, broli, tas mėnulis taip toli?

Birutės Zokaitytės paroda „Mėnulio laboratorijos“ galerijoje „Trivium“

Deima Žuklytė

Mėnulis nuo senų senovės maitino žmonių vaizduotę, virsdamas tai Saulės vyru, tai gražuole deive, tai grėsminga vilkolakių transformacijos priežastimi ar būtina užkeikimų veikimo sąlyga. Nuo mėnulio priklauso potvyniai ir atoslūgiai; jis trikdo jautrių žmonių miegą, o kai kuriuos paverčia lunatikais. Menininkus veikia dar keisčiau – paskatina raižyti medį ar metalo plokšteles ir įamžinti šį dangaus kūną savo kūriniuose. Kartais iš tokių raižinių gimsta paroda, tiksliau, būsimos didesnės parodos fragmentas. Tai – grafikės Birutės Zokaitytės „Mėnulio laboratorijos“, eksponuojamos galerijoje „Trivium“.

Vos patekus į galeriją, tenka stoti į akistatą su čia pat kabančiu didžiuliu mėnuliu. Jis hipnotizuoja kruopščiai išraižytomis tamsiomis jūromis ir, rodos, spokso savo apvaliomis akimis. Prisimenu vaikystę, kai bijojau mėnulio, mat man atrodydavo, jog jo gyventojai nuolat stebi Žemę ir mane. Todėl naktį stengdavausi aklinai užtraukti užuolaidą. Vieną vidurnaktį, po ilgos nemigos, pakviečiau mėnulį į dvikovą (sekundantų neturėjome). Čiupau artimiausią po ranka buvusį ginklą – pagalvę: pamaniau, gal pavyks jį uždusinti. Turbūt nereikia ir sakyti – pralaimėjau. Mėnulis tebekabėjo danguje kaip buvęs. Visgi po tos nakties atradau ramybę, tad į Zokaitytės mėnulį dabar galiu žvelgti ramiai.

Jaukioje galerijos namų aplinkoje su visais objektais tenka susidurti labai asmeniškai, nėra nei aukštų lubų, nei didelio atsitraukimo nuo eksponatų galimybės. Zokaitytės parodai tai puikiai tinka, nes tik tokioje erdvėje gali būti jauku kaip namuose, atsiskleisti sąsajos su privačiu gyvenimu (užuomina: darbuose ieškokite giminaičių).

Parodoje asmeniškumas ryškėja ir dar vienu būdu – antram gyvenimui prikeliant kitų žmonių rankose gyvenusius daiktus. Lietuvoje tarp šiuolaikinių menininkų šiuo metu populiarios archyvavimo tendencijos, įdomybių ieškojimas sendaikčių turguose. Grafikai šia strategija kol kas naudojasi

Nukelta į 6 psl.

Malda ir sprogstamieji užtaisai

Choro „Jauna muzika“ koncertas „Mergaitė su degtukais“ Šv. Kotrynos bažnyčioje

Monika Sokaitė

Vilniaus miesto savivaldybės choras „Jauna muzika“ Šv. Velykų proga, kaip ir kasmet, miestelėnams ir sostinės svečiams dovanojo koncertą, kuriame parengė ilgai lauktą šiandien reikšmingų kompozitorių kūrinių programą. Tai buvo taip puiku ir šventiška, jog ant Šv. Kotrynos bažnyčios įėjimo trūko tik didžiulio impozantiško kaspino, kokie rišami dovanojant didingas dovanas. Tai buvo tikra dovana – viename koncerte persipynė tokių kūrėjų pavardės kaip Johnas Taveneris ir Davidas Langas, nugriaudėjo lietuviškos premjeros „sprogimas“ (beveik tiesiogine prasme), kurio kaltininkas buvo Gintaras Sodeika, ir vienoje scenoje pasirodė du negincytinai ryškūs ir žavūs Lietuvos muzikantai, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatai, profesoriai – kompozitorius Vaclovas Augustinas ir pianistas Petras Geniušas.

Koncertą pradėjo ankstyvojo baroko kompozitoriaus Heinricho Schützo (aranžuotas V. Augustino) velykinis choralas „Teesie Tavo valia, Valdove“. Kaip koncerto preliudą pristatė pats choro vadovas, tai „intertekstualus pagarbos ženklas Schützui. Muzika iš H. Schützo oratorijos „Die Sieben Worte Jesu Christi am Kreuz“ antros dalies Symphonia, o tekstas iš Johanno Sebastiano Bacho „Jono Pasijų“ choralo „Dein Will gescheh“. Originali Schützo muzika šiek tiek pedalizuota.“ Kaip kompozicija, pirmoji koncerto giesmė nebuvo labai įsimenantis pavyzdys, tačiau choras pademonstravo puikų garsą ir padėjo publikai „įeiti“ į koncertą emociškai.

Johnas Taveneris – britų kompozitorius, kurio muzika prieinama ne tik profesionalams, bet savo jaukumu ir aktualia religine tematika paliečianti ir plačiąją auditoriją. V. Augustinas prieš koncertą sakė: „Tai – velykinė programa, bet velykinė ne griausmingu aleliuja.“ Šią frazę puikiai atliepia antrasis programos kūrinys – J. Tavenerio „As one who has slept“ („Tarytum miegojęs“). Trumpas, kuklus tekstas („Tarytum miegojęs, štai Viešpats prisikėlė. Ir savo prisikėlimu mus išgelbėjo. Mirtį mirtimi nugalėjo, o mirusiems gyvenimą davė“), įprasmintas monumentaliose chorinėse faktūrose, buvo nepriekaištingai atliktas, ypač jautėsi užtikrintumas, buvo neįmanoma nesižavėti choro perteiktu tikėjimu ir apgalvotai išskleista energija.

Gintaro Sodeikos kūrinys fortepijonui solo „Petardos“ tarsi neįtilpo į programą, pradedant viliojančiu pavadinimu kaip tiesiogine nuoroda, koduojančia muzikines išraiškas, baigiant kontekstais ir vaizdiniais, kuriuos gali susikurti klausydamasis. Anot autoriaus, kūrinio idėja gimė prieš keletą metų ir jo eskizai buvo padėti į šalį „brandinti“. Petro Geniušo iniciatyva ir bendras kūrybinis procesas leido atsirasti koncertiniam kūrinio variantui. Nors atrodė, kad smulkių natų „bėginėjimui“ žemame registre bažnyčios akustika pakišo koją, išklausius kompoziciją užliejo gaivos pojūtis, kūrinys suteikė koncertui spontaniškumo ir šventiško šurmulio – juk Velykos, atgimimas, pavasaris! Petrui Geniušui pradėti kompoziciją padėjo choristų judesiai: lyg mėgdžiodami pianistą, jie ore šiureno pirštų galiukais. Įdomus režisūrinis sprendimas, tačiau keliantis klausimą, kiek garsiniu ar kokiu kitu požiūriu tai buvo reikalinga. Pats „Petardų“ autorius sako, jog kūrinį atlikus kitokiame kontekste, pavyzdžiui, tarp kitų fortepijoninių kūrinių, pianisto rankų „choreografija“, kaip neatskiriama kūrinio dalis, galbūt dar labiau pasiteisintų.

Kaip ir žadėta, koncerte buvome pamaloninti „Oskaro“ laimėtojo žymiojo Paolo Sorentino filmo „Didis grožis“ pirmų filmo scenų garso takelio, komponuoto Davido Lango („įkūnijančio išradingumo dvasią“), fragmentu. Mažai kam žinoma, jog kūrinys „I lie“ („Guliu aš“, originalus tekstas jidiš kalba poeto Josepho Rolnicko) lygių balsų chorui buvo parašytas 2001 m., kas nelabai sutampa su filmo premjera, o ir pats kompozitorius pripažįsta, kad ši daina – tai amerikiečių moterų ansamblio „Kitka“ užsakymas. Ansamblis atlieka Rytų Europos kolorito (Balkanų, slavų, Kaukazo, čigonų) muziką. O jų užsakymas buvo labai paprastas: parašyti „šiuolaikinę liaudies dainą“. Panašu, kad Langas šią užduotį įvykdė šimtu procentų, nes dauguma dainuojančių merginų pasaulyje kompozicijos „I lie“ pagrindinę temą geba atsekti iš klausos, ką jau kalbėti apie Sorentino filmo gerbėjus. „Jaunos muzikos“ moterų grupė pirmą kartą atliko opusą Lietuvoje. Džiaugiuosi, kad joms pavyko perteikti tai, ką kompozitorius kalba apie kūrinio būsenas: „Tai nėra nei apie džiaugsmą, nei apie liūdesį – tai apie laukimą, džiaugsmo arba liūdesio, kančios arba išganymo laukimą.“ Ausį glostė tiesiog puikus unisonas, kultūringas garsas, estetika, dirigento mostas žavėjo savo skvarba ir partitūros gilumos matymu, tačiau kai kurios choristės vis dėlto atrodė nutolusios nuo kompozicijos ir atsidūrusios kažkur arti kūrinio pabaigos laukimo.

Tik pabaigus merginų pasirodymą, pradėjo skambinti ant scenos lūkuriavęs Petras Geniušas – pasigirdo jau minėto D. Lango kūrinys „This was written by hand“ („Tai buvo parašyta ranka“). Po moterų dainavimo norėjosi ilgesnės atokvėpio pauzės, tiesiog reikėjo „persijungti“ į kitą būseną. Tai dar kartą patvirtina, kad paprastiems ir patikrintiems dalykams dažniausiai tinka ir lygiai toks pat paprastas klasikinio koncerto modelis, be vaikščiojimų, šiurenimų, skaitovės skaitomo teksto ir kitokių dėmesio dirgiklių. Kūrinį „This was written by hand“ rudenį „Gaidos“ festivalyje atliko pianistas, kuriam ir buvo sukurta ši pjesė, – Andrew Zolinsky. Na ir ką? Petras Geniušas – ne Andrew Zolinsky, ir aš tuo labai džiaugiuosi. Pirmuose taktuose lyg ir stigo minkštumo, bet pamažu pradėjo aiškėti interpretacijos vizija, ir tokia garso išgavimo estetika labai tiko. Visada mane žavi P. Geniušo aukšto registro kantilena, jos skambesys, emocija – visa tai harmoningai dera su pianisto kūno kalba, elgesiu scenoje. Aš tiesiog tikiu tuo, ką daro Petras Geniušas. Džiaugiuosi, kad tokį pavojingomis repetityvinėmis, ostinatiškomis kompozicinėmis priemonėmis parašytą kūrinį pianistas nebijojo „perleisti per save“ ir nesivadovavo jokiomis kitomis interpretacijomis. Gaila, kad iki galo išklausyti kūrinį ir pasimėgauti jo visuma ir atlikimu į pabaigą sutrukdė skaitovė, pradėjusi skaityti Hanso Christiano Anderseno pasaką „Mergaitė su degtukais“ ir taip pertraukusi begalinį, besitęsiantį kontempliacijos miražą.

„Jauna muzika“, diriguoja Vaclovas Augustinas — Organizatorių nuotr.

Antra koncerto pusė ir buvo skirta stambios formos D. Lango kūriniui „The little match girl passion“ („Mergaitės su degtukais pasijos“ pagal H.Ch. Anderseną), pelniusiam Pulitzerio premiją.

Penkiolikoje chorinių miniatiūrų išskleidžiamas Anderseno pasakos „Mergaitė su degtukais“ naratyvas, chorinės faktūros spalvinamos pasitelkus paprastus perkusinius instrumentus – didįjį būgną, gliokenšpylį, ganyklinius varpelius, metalofoną, lėkšteles bei varpus. Jais grojo patys choristai. Itin paprastos muzikinės priemonės – nesudėtingi garsaeiliai, motyvų repeticijos, lingvistinė polifonija – susipynė į nesudėtingą, tačiau bendrą, didelį poveikį darančią partitūrą. Nors apie D. Langą rašoma, kad jo kūriniai „apgaulingai paprasti“ ir atlikimo prasme „velnioniškai sunkiai pagrojami, reikalaujantys neįtikėtinos koncentracijos ir iš muzikantų, ir iš klausytojų“, mano manymu, dirigentas V. Augustinas ir choras „Jauna muzika“ įgyvendino subtiliausius kompozicijos niuansus, galbūt ne visus, tačiau žmogiškoji paklaida dažnai būna labai žavi. Jie prideramai pasekė pasaką, kuria pats kompozitorius pasitelkdamas *quasi* pasijos žanrą, Kristaus kančią „pakeičia Mergaitės su degtukais kančią, tuo pakeldamas jos sielvartą į aukštesnį dvasinį lygmenį“.

Koncertą užbaigė dar vienas J. Tavernerio opusas „Mother of God, here I stand“ („Dievo motina, štai stoviu aš“). Kūrinys skambėjo galingai ir tvirtai, po jo, ko gero, publika net nedrįso prašyti biso. Tokie koncertai įkvepia kurti, gyventi ir perdėlioti vertybes, o dar svarbiau, – įtikina, kaip didžiai gali skambėti paprasti dalykai, kad viską lemia ne natų kiekis, kaip gaiviai ir su saikingu humoru galima „pašaudyti petardas“ bažnyčioje antrąją Velykų dieną ir kartu įsijausti į mažo žmogaus kančią, skirti laiko apmąstymams apie ją.

Anonsai

„Jauna muzika 2016“

Festivalis „Jauna muzika“, kurį organizuoja Lietuvos kompozitorių sąjunga, pristato 2016 m. programą, ją sudaro net keturi pagrindiniai koncertai, taip pat vakarinė programa festivalio klube „Paviljonas“, diskusija ir keturios žymių muzikos kūrėjų ir muzikologų paskaitos.

Bendrame Vidmanto Bartulio ir Džiugo Katino projekte mįslingu pavadinimu „Dekonstrukcija I“, be konotacijų ir neologizmų, su kuriais žodis „dekonstrukcija“ siejamas postmodernistinio meno kontekstuose, bus stengiamasi atskleisti pirminę projekto pavadinimo reikšmę. Kompozitorius dažnai žaidžia tokiomis prasmėmis ir dekonstruoja – suardo – kompozitoriaus tapatybę ar patį meną *per se*. Šįkart tai siejama ir su tam tikru naratyvo archetipu. Tai kažko atsiradimas, vystymasis, siekimas galutinės stadijos, liudijančios bet kokio dalyko trapumą, jo dekonstrukcija, tarsi subyrėjimas. Žiūrovai pasijus lyg kino teatre, klausydami V. Bartulio muzikos, suderintos su D. Katino sukurta projekcija. Pasirodymas vyks balandžio 18 d. 19 val. Šiuolaikinio meno centre.

Koncertas „Elektroakustinės premjeros“, vyksiantis balandžio 20 d. 19 val. „Menų spaustuvės“ Juodojoje salėje, – vienas įdomiausių festivalio renginių. Jame skambės iki šiol negirdėti kūriniai, kuriuos specialiai „Jaunai muzikai“ sukūrė Julius Aglinskas, Diana Čemerytė, Monika Sokaitė, Marius Baranauskas ir Albertas Navickas. Opusus atliks styginių kvartetas „Art Vio“ ir perkusininkas Tomas Kulikauskas, dalyvaus baritonas Vaidrius Smilinskas, kai kurių kūrinių elektroninę partiją atliks ir patys autoriai.

Šių metų festivalyje „Jauna muzika“ – išskirtinė galimybė susipažinti su menininku iš Berlyno Johannesu Kreidleriu. Kūrėjas prisistato kaip muzikos menininkas, bet jo požiūris į muziką daug platesnis, neapsiriboja vien tik muzikos, kaip garso, apibrėžimu. Muzika veikia su objektais, susijusi su atlikimu, vaizdu ir šviesa, kalba ir tekstu – tai J. Kreidleriui neatsiejami muzikos egzistavimo dėmenys, konceptualioji (arba konceptų) muzika. Taigi dirbdamas kompozitorius paliečia ir politinius muzikos aspektus.

J. Kreidleris pasirodymą surengs balandžio 22 d. 19 val. „Menų spaustuvėje“. Kūrėjo paskaita vyks balandžio 23 d. 15 val. Šiuolaikinio meno centro skaitykloje.

Kita festivalio garsenybė – vienas žymiausių elektroninės muzikos pradininkų iš JAV Davidas Behrmanas. Pasirodymas vyks balandžio 23 d. 19 val. „Menų spaustuvės“ Juodojoje salėje. Klausytojai išgirs net penkis kompozitoriaus kūrinius. Kūrinyje „My Father's Grocery Store“ skaitovui, trimitui, trombonui ir elektronikai skambantis tekstas (jį parašė kompozitoriaus tėvas Samuelis Nathanielis Behrmanas) išverstas į lietuvių kalbą. Taip pat skambės kūrinys trimitui ir elektronikai „Interspeces Smalltalk“, „Open Space with Brass“ gitarai ir kompiuteriui, „Runthrough Two“ dviem kompiuteriams ir šviesos objektams bei „View Finder“ gitarai ir elektronikai. Kartu su kompozitoriumi koncerte pasirodys Marius Balčytis (trombonas), Dominykas Vyšniauskas

Nukelta į 3 psl.

Svarbiausia – įkūnyti muzikos formą

Neeme Järvi su Estijos nacionaliniu simfoniniu orkestru Vilniuje

Živilė Ramoškaitė

Vilniuje, o ir visoje Lietuvoje rengiama gausybė festivalių. Išgirdus apie dar vieną naują kai kas gali skeptiškai numoti ranka. Ar šįsyk taip nepasielgė daugelis muzikos profesionalų? Mat didesnio jų antplūdžio pirmajame Baltijos šalių orkestrų festivalio koncerte nepastebėjau, nors balandžio 1 d. Vilniaus Kongresų rūmuose prasidėjęs festivalis suteikė labai retą progą išgirsti žymų Estijos kolektyvą – Nacionalinį simfoninį orkestrą – ir tarptautinį pripažinimą seniai pelniusius muzikus: dirigentą Neeme Järvi bei pianistą Kalle Randalu. Galima pasidžiaugti bent tuo, kad netrūko šiuo renginiu susidomėjusios muziką mėgstančios publikos. Visgi dėl profesionalų tenka apgailestauti. Koncertas buvo ne tik aukšto meninio lygio, bet ir labai svarbus Baltijos šalių meninės bičiulystės, apie kurią nuolatos godojame, palaikymui. Pirmasis toks orkestrų festivalis buvo surengtas prieš 16 metų. Po estų Kongresų rūmuose dar gros Latvijos nacionalinis simfoninis orkestras ir šio festivalio rengėjas Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras.

Kad ir kaip būtų keista, trijų šalių muzikos kolektyvai ir menininkai dabar, atkūrus nepriklausomas savarankiškas valstybes, vieni kitais domisi per mažai. Apie tai spaudos konferencijoje nuoširdžiai kalbėjo dirigentas N. Järvi. Lietuvoje paskutinį kartą jis lankėsi labai seniai, negalėjo tiksliai ir prisiminti, bet tikrai dar „anais laikais“, gal prieš keturiasdešimt metų. 1980 m. apsigyvenęs JAV, jis labai greitai išgarsėjo visame pasaulyje. Paklaususi, ar teisinga mano skaityta informacija, kad jis gyvenąs Niujorke, maestro žaismingai atsakė gyvenantis visur.

Nuo 2010 m. N. Järvi vėl, kaip ir 1963–1979 m., vadovauja Nacionaliniam orkestrui, plėsdamas kolektyvo koncertų geografiją net iki Jungtinių Amerikos Valstijų. Dirigentas rūpinasi estų muzikos sklaida pasaulyje. Būtinai į kiekvieną programą įtraukia estų, kitų Baltijos kraštų, skandinavų muzikos. Nuo savo veiklos pradžios jis diriguoja Arvo Pärto kūrinius ir teigia, kad dirigentas turėtų būti geriausias kompozitoriaus draugas. Labai aktyviai su įvairiais orkestrais jis daro įrašus. Pasak paties maestro, yra išleista apie 500 plokštelių su jo diriguojama įvairių, dažniausiai mažai žinomų autorių muzika. Dabar jis rengiasi pristatyti dar vieno daugeliui nežinomo autoriaus, vengrų kompozitoriaus Leo Weinerio (1885–1960) simfoninius kūrinius. Dirigentas yra nusipelnęs ir lietuvių muzikai. Pasikvietęs smuikininką Vadimą Gluzmaną, su Hagos simfoniniu orkestru jis įrašė Balio Dvariono smuiko koncertą. CD su šiuo kūriniu 2010 m. išleido įrašų kompanija „BIS Records“. „Labai geras kūrinys“, – sakė dirigentas ir pridūrė, kad jam patinka Dvariono muzika, Čiurlionio dailė, jis pažįsta kelis lietuvių muzikantus, prisimena Margaritą Dvarionaitę, Juozą Domarką, su kuriuo kartu studijavo tuometinėje Leningrado konservatorijoje.

Pamenu, kaip apsilankę Talino muzikos ir teatro akademijoje lietuviai pavydėjo estams puikių naujų patalpų ir fortepijonų. Kažkur esu skaičiusi, kad prie naujojo akademijos pastato atsiradimo labai daug prisidėjo ir N. Järvi, sukūręs specialų fondą lėšoms kaupti. Apie šiuos nuopelnus spaudos konferencijoje maestro kukliai nutylėjo.

Estijos nacionalinis simfoninis orkestras šiemet švenčia 90-metį. Savo gyvavimo metus šis orkestras skaičiuoja nuo 1926 m. Estijos radijo suburto kolektyvo. Mes, lietuviai, kažkodėl taip nepadarėme. Kauno radiofone irgi nuo 1926-ųjų veikė simfoninis orkestras, 1940-aisiais kartu su radiofonu persikėlęs į atgautą Vilnių. Bet Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras savo amžių skaičiuoja nuo 1940 m. gruodį sovietų valdžios įkurtos valstybinės filharmonijos su keliais kolektyvais, tarp jų simfoniniu orkestru. Galime klausti, ar nesutrumpinome savojo orkestro istorijos?

Estų kolektyvas koncertą pradėjo estų muzika. Suskambėjo paties žymiausio ir populiariausio estų kūrėjo Arvo Pärto „Cantus in memoriam Benjamin Britten“ – vienas pirmųjų minimalistinių, vadinamąja „tintinnabuli“ technika 1977 m. sukurtų opusų. Orkestras kūrinį atliko labai susikaupęs, įdėmiai sekdamas taupius dirigento judesius. Nuo tylių varpo dūžių muzika išaugo į styginių *divisi* gaudesį, kuriame kartojasi išskaidyti žemyn per kelias oktavas nuosekliai besileidžiančios a-moll gamos garsai. Kūrinio pabaigoje ypač įspūdingai į bendrą skambesį įsiliejo sodrūs žemi kontrabosai. Labai akivaizdžiai dirigentas suformavo ir pateikė kompozitoriaus idėją. Beje, N. Järvi yra sakęs, kad jam svarbiausia – įkūnyti muzikos formą.

Tarptautinių konkursų laureatas, Karlsrūhės (Vokietija) aukštosios muzikos mokyklos profesorius Kalle Randalu atliko Ludwigo van Beethoveno Ketvirtąjį koncertą G-dur. Kaip nors vizualiau nerodydamas siekių kontaktuoti su publika, itin glaudų kontaktą su ja pianistas pasiekė per pačią muziką. Vaizdingas skambinimas traukė tarsi magnetas. Labai tiksliai ir raiškiai buvo pateikta muzikinių minčių prasmė ir smulkiausi jų atspalviai. Išgirdau kiekvieną moduliaciją, harmonijos pasikeitimą, staigius kontrastingų nuotaikų proveržius. Šis Beethoveno opusas ypač pasižymi emocijų kaita, kurią pianistas išryškino tiesiog virtuoziškai. Ir jokios bravūros ar noro iškelti savąjį „aš“. Kontaktas su dirigentu ir orkestru, kuris yra lygiavertis solisto partneris, buvo pasigėrėtinas.

Neeme Järvi ir pianistas Kalle Randalu po koncerto Organizatorių nuotr.

Apie šiame koncerte atliekamą Sergejaus Rachmaninovo Pirmąją simfoniją d-moll maestro kalbėjo per spaudos konferenciją. Jis pasakojo, kad niekas iki jo Jungtinėse Amerikos Valstijose nėra jos dirigavęs, kūrinys buvo nežinomas. Muzikantai apie ją girdėjo tiek, jog tai – tiesiog nepagrojamas veikalas. Mat tokią nuomonę paskleidė pirmasis jos dirigentas Aleksandras Glazunovas. Kūrinį jis 1897 m. dirigavo neblaivus, visiškai jį sugriovė, o jaunam dvidešimt ketverių metų autoriui išprovokavo kelerius metus užsitęsusią depresiją. N. Järvi sakė, kad tai geras kūrinys, tik jį diriguoti iš tiesų sunku. Todėl daugelis dirigentų paprastai renkasi Rachmaninovo Antrąją simfoniją.

Rusų muzikos tyrėjai teigia, kad Pirmoji simfonija tiesia kelią ne į Antrąją, bet į Trečiąją ir į Rapsodiją Paganini tema. Į šią simfoniją sudėtos nepaprastai intensyvios, tiesiog kunkuliuojančios emocijos ir didžiuliai jų kontrastai. Ji tragiška, nors ir esama lyrinių salelių, alsuojančių ypatingu rachmaninovišku melodingumu. Apie tragediją, apie lemtį išgirstame jau pačioje simfonijos pradžioje, tokia gaida ji ir baigiama. Finalas – ypač įspūdingas, vietomis sukrečiančio dramatizmo, perteikto su ypatinga jėga. Ši simfonija akivaizdžiai atskleidė kolektyvo meistriškumą, styginių, pūtikų – medinių ir varinių – aukštą profesionalumą ir virtuoziškumą. Išraiškingai suskambėjo solo partijos – pirmojo smuiko, klarneto, obojaus ir fleitos, žėrėjo trimitai, valtornos ir trombonai. Neišgirdome nekokybiškų bespalvių garsų, žavėjo muzikantų susiklausymas. Visą karštų emocijų ir garsų vandenyną sakytum santūriais mostais valdė maestro N. Järvi, sukūręs įspūdingą ir paveikų muzikinį statinį.

Po ilgų plojimų orkestro styginiai atliko Jeano Sibelijaus „Andante festivo“, visiškai išskleidę intensyviai vibruojamo skambaus garso grožį. Šią iškilmingą Sibelijaus muziką labai mėgo neseniai į amžinybę iškeliavęs Saulius Sondeckis, grojęs ją su visais savo augintais orkestrais.

Atkelta iš 2 psl.

(trimitas), Pranas Kentra (gitara) ir Darius Gumauskas (skaitovas). Balandžio 23 d. prieš savo pasirodymą D. Behrmanas skaitys dvi paskaitas.

Prieš prasidedant festivaliui, balandžio 13 d., „Menų spaustuvėje“ vyks spaudos konferencija – su festivaliu ir jo programa supažindins festivalio rengėjai, kūrėjai ir atlikėjai. Balandžio 19 d. rengiama diskusija „Muzikologijos ir kompozicijos santykis šiuolaikinėje kultūroje“, jai vadovaus muzikologas Edvardas Šumila, dalyvaus muzikologės Asta Pakarklytė, Jūratė Katinaitė ir kompozitorius Jonas Jurkūnas. Diskusijoje bus kalbama apie dabartinį muzikologo ir kompozitoriaus santykį, kaip šiuolaikinėje kultūroje sąveikauja teorija ir praktika.

Festivalio naujovė: dvi paskaitas surengs D. Behrmanas. Balandžio 21 d. 18 val. Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Muzikos inovacijų studijų centre paskaita bus skirta muzikos kompoziciją ar muzikos teorinius dalykus studijuojantiems studentams, bet atvira visiems. Joje kompozitorius kalbės apie pastarųjų dešimtmečių technologijų įtaką kūrybai, jų teikiamas galimybes. Kita paskaita vyks balandžio 22 d. 16.30 Šiuolaikinio meno centro skaitykloje, ji supažindins su naujomis eksperimentinės muzikos ir garso meno tendencijomis.

Balandžio 23 d. 13 val. Šiuolaikinio meno centro skaitykloje vyks festivalių ir parodų kuratoriaus muzikologo Carsteno Seiffartho paskaita. Nuo 1991 m. C. Seiffarthas yra laisvai samdomas kuratorius, prodiuseris, režisūros konsultantas, organizatorius, surengęs parodų Vokietijoje, Norvegijoje, JAV, Rumunijoje, Austrijoje, Nyderlanduose, Danijoje, Liuksemburge, Kroatijoje, Estijoje ir Meksikoje. Nuo 2010 m. jis yra projekto „bonn hoeren“, skirto urbanistiniam Bonos garso menui, meno vadovas, nuo 1996 m. – projekto „singuhr – hoergalerie“, nuo 2014 m. – projekto „singuhr – project“ kuratorius ir meno vadovas. Paskaitoje jis kalbės apie garso instaliacijų meną ir jo plėtrą bei sklaidą Berlyne.

Balandžio 23 d. 15 val. Šiuolaikinio meno centro skaitykloje Johannesas Kreidleris skaitys paskaitą apie konceptualias muzikos kūrimo prieigas – kaip konceptai įgalina naudoti muzikines priemones, kurios kitu atveju būtų laikomos netinkamomis. J. Kreidleris, pasitelkęs konceptus, ištobulino tam tikras muzikos kūrimo strategijas ir jomis dalinsis per paskaitą. Pasak kompozitoriaus, nors Johną Cage'ą ir galima vadinti konceptualiosios muzikos kūrėju, vis dėlto tai nėra dažnas reiškinys muzikinėje scenoje, kai kūrybai pasitelkiami už muzikos ribų esantys semantiniai muzikos aspektai. Per paskaitą kompozitorius aptars, kas yra konceptų muzika, kas būdinga konceptualiajam muzikos kūrimui ir ką tai suteikia kompozitoriui žvelgiant filosofiniu ar politiniu aspektu.

„Jauna muzika“ pristato ir vakarinę programą. Festivalio klube „Paviljonas“ (Pylimo g. 21B) kiekvieną vakarą bus galima išgirsti skirtingų elektroninės ir eksperimentinės muzikos projektų. Pasirodymai „Paviljone“ vyks balandžio 18–23 dienomis. Čia pasirodys menininkas iš Olandijos Donatas Tubutis (Brolis) su kanadiete Katrina Burch, trio „Ąžuoliniai berželiai“, Armantas Gečiauskas (Arma Agharta), Marius Salynas, Pijus Čeikauskas, Andrius Šiurys, Justinas Mikulskis. Festivalio uždarymo vakarėlyje šeštadienį gros elektroninės šokių muzikos kūrėjai: L8M8 (Andy Lau) ir „Happyendless Djs“ nariai Mecanica ir Benua.

Edvardas Šumila

Lietuviško džiazo banga

Po festivalio „Birštonas 2016“

Algirdas Klova

Kas dveji metai Birštone vykstantis džiazo festivalis šiemet jau devynioliktą kartą sukvietė šios muzikos gerbėjus ir atlikėjus po Birštono kultūros centro stogu. Taip jau susidėliojo, kad šis renginys yra skirtas lietuviško džiazo muzikai ir užsieniečius čia išgirsi tik drauge su mūsų žvaigždėmis. Nors aš dar menu laikus, kai šioje scenoje su savo kolektyvais muzikavo Europos džiazo legendos Davidas Gološčiokinas (Rusija), Zbigniewas Namysłowskis (Lenkija), Davidas Azarianas (Armėnija), Olga Piraga (Latvija) ir daugelis kitų. Dabar tai – Lietuvos džiazo atlaidai, į kuriuos plaukia ne tik mūsų šalies teoretikai, kitų festivalių organizatoriai, bet ir svečiai iš Vokietijos festivalių, Duisburgo filharmonijos, kitų šalių apžvalgininkai ir fotografai.

Festivalis prasidėjo labai solidžiu trimitininko Vytauto Skudo projektu „Remembering Miles Davis“, kuriame trimitu grojo Vytautas Skudas, saksofonu Remigijus Rančys, fortepijonu Paulius Zdanavičius, gitara Paulius Volkovas, bosine gitara Domas Aleksa, o mušamaisiais Linas Būda. Beje, visai neseniai girdėjau V. Skudo koncertą pagal Cheto Bakerio kūrybą. Yra gan rizikinga kurti savo muzikinius projektus remiantis tokių žinomų muzikų kūryba. Ji tiek ryški, kad kartais gali būti sunkoka nenublankti. Tą susirūpinimą išduodavo rimta muzikantų veidų išraiška. Tačiau Vytautas to neišsigando ir šiuo atveju Mileso Daviso muzika suskambo kitaip, bet gražiai. Galbūt kiek daugiau buvo galima išnaudoti puikų R. Rančio saksofoną, kartais trūko ir paties V. Skudo trimito, labai gražūs buvo fortepijono solo epizodai ir kaip visada nepakartojamas Linas Būda.

Gitaristo Prano Kentros tarptautinis kvartetas, kuris, prisijungus violončelei, kartais virsdavo kvintetu (Lietuva, Nyderlandai, Bulgarija), pademonstravo gražaus balso vokalistę Hiske Oosterwijk, vieną geriausiai vertinamų Olandijos bosininkų Marką Haanstrą ir bulgarų būgnininką Stefaną Goranovą. Man šiek tiek pritrūko stilistinio vieningumo tarp kompozicijų ir muzikos vientisumo. Nors gal tai tik klaidingas pirmas įspūdis.

Nors Lietuvos ir Italijos džiazo kvarteto muzikantai – pianistas Andrejus Polevikovas, kontrabosininkas Vytis Nivinskas, gitaristas Filippo Cosentino ir būgnininkas Andrea Marcelli – po susitikimo festivalyje Berlyne nusprendė, kad jų braižas ir muzikiniai polinkiai yra skirtingi, vis dėlto nutarė drauge pamuzikuoti ir tai pirmą kartą padarė čia, Birštone. Kolektyvas tikrai neatrodė nedarnus ar muzikaliai nevientisas. Paslankiai judantis, kartais platus ir mąslus kontrabosas, labai subtilūs būgnai, muzikali techniška gitara ir tobulas fortepijonas tiesiog užbūrė ir nukėlė į geros muzikos pasaulį. Pakerėjo skirtingos, bet puikiai derančios Filippo Cosentino ir Andrejaus Polevikovo kompozicijos, pasižyminčios aiškia forma, išraiškinga melodika ir harmonija. Prisijungus dainininkei Laurai Budreckytei muzika kiek pasikeitė, bet tikrai netapo blankesnė. Ji pasidarė kiek lengvesnė, dar žavesnė. Labai gražus Lauros balsas papildė lietuviškai itališką kolektyvą. Ypač maloniai suskambo lietuvių liaudies daina.

Pirmąjį festivalio koncertą baigė mums gerai pažįstamas ir, man atrodo, stipriai atjaunėjęs Kauno bigbendas, diriguojamas saksofininko Liutauro Janušaičio, ir grupė „Reinless“ (Vytis Smolskas, Paulius Volkovas, Liutauras Janušaitis, Valerijus Ramoška, Laurynas Lapė, Jievaras Jasinskis, Paulius Vaicekauskas, Jonas Gliaudelis) su Simona Jakubėnaite. Labai sudėtingos, išraiškingos ir puikiai profesionaliai sukonstruotos J. Jasinskio kompozicijos, nuoširdus solistų ir orkestro darbas, ypač ryškus Simonos balsas, besiskverbiantis kiaurai per bigbendo varį, ypač efektingai skambančios, puikiai balsu atliekamos instrumentinės partijos sudarė nepakartojamo monumento įspūdį. Penktadienio koncerte išgirdome net tris vokalistes. Visos jos pasižymi gražių tembrų balsais, skirtinga balso valdymo mokykla, stilistiniu požiūriu ir repertuaru, tačiau visos jos labai sudomino. Dainavimo šiame festivalyje buvo tikrai daug, jis dominavo ir šeštadienio pirmajame koncerte.

Eidamas į koncertą, pamačiau danguje virš Birštono kultūros centro plevėsuojančią didžiulę Lietuvos valstybinę vėliavą, kurią laikė aitvaras. Ji tarsi pranašavo sėkmę Lietuvos džiazui. Pirmasis koncertas prasidėjo vokalinės muzikos triumfu – grupės „Jazz Island“, vadovaujamos Artūro Noviko, pasirodymu. Šio kolektyvo veiklą senokai seku ir ja žaviuosi. Viskas buvo tobula – pradedant repertuaro parinkimu, puikiu stiliaus pojūčiu, ansamblinio, o dabar jau ir solinio dainavimo technika, ir baigiant susidainavimu. Sunku pervertinti A. Noviko darbų svarbą Lietuvos jaunimui. Tai dar stipriau veikia, kai pamatai prie dabartinės dainininkų kartos vėl prisijungusią Indrę Gasiūnę, šiandien gyvenančią ir dainuojančią Prancūzijoje, puikiai įsiliejusią į kolektyvą po daugelio metų. Didžiausios sėkmės „Jazz Island“ ir Artūrui Novikui!

Maloniai nustebino Vilniaus kolegijos ir Latvijos Jāzepo Vituolio muzikos akademijos studentų projektas (vad. Vladimiras Čekasinas), kurį autorius įvardino *folk-punk* muzika. Visas projektas, gražus Vilniaus ir Rygos jaunųjų muzikantų pokalbis, rėmėsi latvių liaudies dainų gretinimu su džiazo ir roko muzika. Latvių muzikantus surinkti ir parengti padėjo Rygos J. Vituolio muzikos akademijos džiazo katedros vedėjas, saksofonininkas ir klarnetininkas Indrikis Veitneris, prie Lietuvos studentų ir bendros projekto sėkmės prisidėjo Vita Sasnauskienė. Scenoje visą laiką vyko smagūs dialogai tarp lietuvių ir latvių studentų saksofininkų, gitaristų, dainininkių, o puikaus muzikanto ir pedagogo Vladimiro Čekasino saksofoną girdėjome labai trumpai, jam, matyt nebuvo net kur įsiterpti. Be to, suvaldyti tokią didžiulę jauną komandą tikrai ne juokai. Pavydžiu maestro tokio jaunatviškumo ir entuziazmo.

Su puikia nuotaika netrukus sulaukėme ir antrojo šeštadieninio koncerto, į kurį sugužėjo daugiausiai klausytojų. Ir čia mūsų laukė du puikūs pasirodymai. Profesionalus, tobulas džiazo žaidimas – taip pavadinčiau projekto „Olegas ir draugai“ (Olegas Molokojedovas, Petras Vyšniauskas, Gediminas Laurinavičius, Leonidas Šinkarenka) pasirodymą. Pamuzikuoti susėdo keturi puikūs muzikantai, kuriuos jungia sena, gera, laiko patikrinta muzika. Girdėjome išradingai atliktas, iki skausmo gerai pažįstamas tradicines, amžinas džiazo temas. Pasakyti dar kažką apie šį koncertą būtų šventvagystė, belieka tik pasveikinti Olegą Molokojedovą, kuris šiemet pelnytai gavo festivalio *Grand Prix* (prizo autorius Marijus Petrauskas) ir dar važiuos ilsėtis į Madeirą – pirmą kartą prizo laimėtojui buvo įteiktas ir toks apdovanojimas.

Vos spėję atsitokėti po šio pasirodymo, gavome dar vieną gero džiazo emocijų bangą. Dainiaus Pulausko grupė švenčia dvidešimtmetį. Tą proga Dainius į festivalio sceną pakvietė daugybę šioje grupėje esančių ir buvusių muzikantų. Išgirdome ir išvydome patį Dainių Pulauską, Valerijų Ramošką, Liutaurą Janušaitį, Domą Aleksą, Liną Būdą, Rimantą Brazaitį, Vytautą Labutį, Skirmantą Sasnauską ir Arkadijų Gotesmaną. Šis puikiai suderintas orkestras atliko keletą D. Pulausko kompozicijų iš neseniai išleisto dvigubo albumo „The Best of 20 Years“. Išgirdome tobulą skambesį, gražią muziką, puikius solinius epizodus ir paties Dainiaus improvizacijas.

Vakariniame koncerte į sceną išėjo dar trys lietuviško džiazo grandai – Vladimiras Tarasovas, Liudas Mockūnas ir Eugenijus Kanevičius, ką tik išleidę dvigubą vinilinę plokštelę „Intuitus“ ir šį kartą atrodę lyriškesni ir švelnesni. Liudas net neturėjo savo didžiojo kontrabosinio saksofono ir ilgai ardė, trumpino ir vėl ilgino mažą klarnetą, atrodo, savo pirmąjį muzikos instrumentą. Kiek gražių spalvų jis turi! Plūstelėjo stiprus konstruktyvios, bet ir emocionalios muzikos gūsis. Šie labai įdomūs atlikėjai retai kada koncertuoja trise, su jais dažnai matome daugiau muzikų.

Laura Budreckytė ir Vytis Nivinskas

D. Klovienės nuotr.

Paskutinis koncerto pasirodymas didelių staigmenų taip pat nepateikė. Kęstutį Vaiginį žinome kaip labai solidų muzikantą, dirbantį su savęs vertais partneriais. Kaip ir prieš dvejus metus, drauge su juo išvydome amerikietį trimitininką Alexą Sipiaginą ir jų abiejų dialogai buvo stulbinantys kaip ir tuomet. Savo muzikavimu labai nudžiugino prie jų prisijungęs būgnininkas ir kompozitorius Donaldas Edwardsas ir gerai žinomas boso virtuozas Borisas Kozlovas. Tai buvo labai tvarkingas, išbaigtas pasirodymas, kurį išklausėme vienu atsikvėpimu.

Sekmadienį mūsų laukė du koncertai. Dieninį pradėjo Šiaulių bigbendas su naujuoju vadovu ir dirigentu Raičiu Ašmaniu (Latvija) ir vokaliste iš Vokietijos Cecile Verny. Šiaulių orkestro skambesys man pasirodė labai sodrus, mielas ir kupinas gražaus tembro. Bet kaip gali būti kitaip, jei čia groja tokios mūsų džiazo žvaigždės kaip Danielius Praspaliauskis, Skirmantas Sasnauskas, Juozas Kuraitis ir kt. Šio orkestro pasirodymą labai pagyvino gražaus tembro savamokslė dainininkė iš Vokietijos C. Verny. Malonu buvo girdėti puikų džiazo muzikos pajautimą, gerą balso valdymą. Labai laukiau ir maloniai sutikau Vytauto Pilibavičiaus projektą „Lithuanian trombone project & Girmantė“, kur, be jų, išgirdome Marių Balčytį, Albiną Gražulį, J. Jasinskį ir Valentą Marozą. Tai buvo vienas įdomiausių ir gražiausių mano girdėtų V. Pilibavičiaus projektų su aiškiomis trombonų linijomis grįsta kūrinių forma, gražiu instrumentų skambesiu. Labai gera mintis kompozicijų pagrindu imti lietuvių liaudies dainas. Toks sumanymas mane smarkiai nustebino, nes nesitikėjau išgirsti tokiame amplua Girmantės Vaitkutės. Buvo labai įdomu.

Paskutinis dieną grojo „International jazz quintet“ (Danija, Ukraina, Latvija, Lietuva), jį sudarė Christianas Frankas – gitara, Markas Tokaras – kontrabosas, Denissas Pashkevichius – saksofonai, Janas Maksimovičius – saksofonai ir Arkadijus Gotesmanas – mušamieji. Labai sudomino muzikinė programos stilistika, kuri vis kito ir nuo beveik tradicinės muzikos galiausiai išaugo iki kone laisvojo džiazo, manau, būdingo daugumai šių muzikantų. Vakariniame koncerte liko nelabai daug klausytojų, bet tikrai itin geranoriškų. Jie šiltai sutiko visus tris labai skirtingus kolektyvus. Pirmieji į sceną žengė Artūro Anusausko trio. Lietuvos muzikos ir teatro akademijos profesorius pianistas A. Anusauskas su savo kolegomis – būgnininku Dariumi Rudžiu ir kontrabosininku Vyčiu Nivinsku – suteikė puikią progą pasirodyti dviem jaunoms dainininkėms Marijai Grabštaitei ir Rūtai Jakulytei, jų gražūs balsai ir pastangos tikrai neliko nepastebėti. Netruks praeiti keleri metai ir, tikiu, šios merginos puikiai pasirodys su savo kolektyvais daugelyje pasaulio scenų.

Labai laukiau kompozitoriaus Lino Rimšos projekto „Anaiptol“ (Tomas Botyrius – saksofonas, Mindaugas Vadoklis – trimitas, Tomas Dičiūnas – fortepijonas, gitara, Donatas Bagurskas – kontrabosas, Jonas Gliaudelis – mušamieji ir Linas Rimša – klavišiniai), nes prieš kurį laiką teko su juo muzikuoti, tačiau jo džiazinių kompozicijų jau senokai nebuvau girdėjęs. Malonu buvo išgirsti tikrai labai gražią ir gerą muziką, kurioje tikėjausi daugiau muzikuojančio Lino. Festivalį užbaigė Remigijus Rančys su draugais – pianistu Richardu Baniu, bosu grojančiu Ernestu Germanovičiumi, būgnininku Gediminu Augustaičiu, gitaristu Vadimu Stankevičiumi, kanklininke ir dainininke Indre Jurgelevičiūte bei trombonistu Valdu Surdoku. Turiu atsiprašyti – jų nebegirdėjau, tad lauksiu kitos progos ir kito festivalio.

Dostojevskio popuri

Birutės Mar spektaklis Lietuvos rusų dramos teatre

Kristina Steiblytė

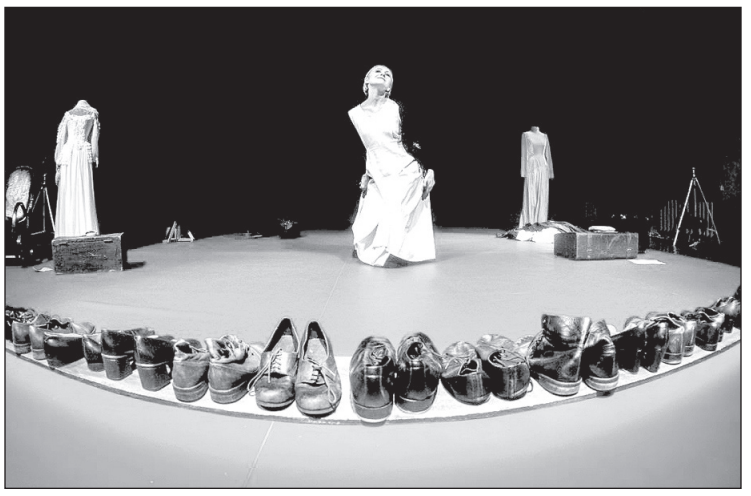

„Dostojevskio angelai“ D. Matvejevo nuotr.

Birutė Mar monoteatrą puoselėja jau daug metų. Dažniausiai, kad ir kokią literatūrą ar temą pasirinktų, ji koncentruojasi į jautrumą ir jausmingumą, ir taip yra papasakojusi ne vienos žinomos moters meilės ar kančios istoriją. Bet tapatintis jai teko ne tik su moterimis – bene įsimintiniausias pavyzdys yra Sofoklio „Antigonės“ pastatymas, kur aktorė-režisierė viena pati suvaidino visus pagrindinius veikėjus. Naujausiame savo darbe „Dostojevskio angelai“ Birutė Mar taip pat ėmėsi iššūkio manipuliuoti skirtingais personažais. Pasirinkusi penkis įvairių Fiodoro Dostojevskio tekstų veikėjus, aktorė pirmu asmeniu papasakojo trumpas jų istorijas.

Spektakliui pasirinkti personažai labiausiai susiję laukimo aspektu. Visi penki laukia: Nastenka – grįžtančio mylimojo, kunigaikštis Myškinas – žmogiško artumo, Stavroginas – atpirkimo, Grušenka – savo mylimojo ar bent nelaimingos meilės pabaigos, o paskutinis scenoje prabylantis berniukas iš „Berniuko prie Kristaus eglutės“ laukia šviesos ir gėrio, kurio šiame pasaulyje jam nėra. Visų penkių laukimo rezultatai skirtingi. Kaip skiriasi ir spektaklio žiūrovų naujos istorijos laukimas. Mat kelias minutes pasidžiaugus jausmingu ir iliustratyviu Nastenkos monologu, galima toliau džiaugtis jos istorija arba laukti kito monologo, tikintis, kad jis bus ne toks iliustratyvus. Ar tiesiog stebėti itin arti publikos vykstančias aktorės transformacijas (spektaklis rodomas Rusų dramos teatro Mažojoje salėje, tad galima matyti ir aktorės akis, ir trūkčiojantį skruostą).

Kalbant apie aktorės atsiskleidimą, bene netikėčiausia buvo ne tik jausminga, bet ir temperamentinga jos Grušenka, iš skausmo ir meilės norinti nusigerti, šokti, dainuoti. Ji, palyginti su kitais scenos pasakotojais, ganėtinai grubi ir kandi, nors ir šio personažo jausmingumas yra svarbus. Kaipgi be jo: Birutė Mar, regis, būtent tuo principu ir rinkosi spektaklio personažus. O galvojant kiek plačiau, panašu, kad jausmingumas būdingas visoms jos vaidintoms moterims: ir aktorei Unei Babickaitei, ir Salomėjai Nėriai, ir Antigonei. Pačios režisuotuose spektakliuose ji vis kuria personažus, kurių didžiausia stiprybė, o kartu ir yda (taip pat ir vaidybos prasme) yra jausmingumas. Nors jausmingas teatras turi savo žiūrovą, ilgainiui gresia pradėti kartotis. Ir tai gana akivaizdu spektaklyje „Dostojevskio angelai“, kur Nastenka, Myškinas ir bevardis berniukas yra labai panašūs, net ir užsidėta skrybėlė, pasikeisti batai ar kreipimasis tiesiai į žiūrovus nepadeda patikėti, jog tai tikrai kitas, kitokios patirties ir kitokio jautrumo personažas.

Sukurti kiek kitokį veikėją Birutei Mar padėjo ne tik temperamentinga Grušenka, bet ir mano labiausiai lauktas Stavroginas. Statiškas, išoriškai ramus, kiek kitokios fizinės raiškos, nors ir primenantis kai kuriuos „Antigonės“ veikėjus, Stavroginas papasakojo istoriją apie Matriošą. Birutė Mar pati yra vaidinusi Matriošą, kaip Stavroginą visą gyvenimą persekiojusį priekaištą, skausmą, baimę Jono Vaitkaus 2005 m. „Demonuose. Apsėstuosiuose. Nelabuosiuose. Kipšuose“. Buvo labai įdomu, kaip kalbėsis abu šie aktorės suvaidinti personažai. Jų pokalbis prasidėjo tik įžengus į salę ir pamačius scenografiją: raudonas linoleumas, ant manekenų sukabinti juodi, balti ir raudoni drabužiai, išrikiuota batų eilė ir sukrauti lagaminai (dailininkė Kristina Norvilaitė). Monochromiška Matrioša 2005 m. visą spektaklį vyniojo raudoną siūlą, raizgė jį scenoje, nepalikdama ramybėje Stavrogino. Ir nors šių trijų spalvų derinys spektaklio dailininkės kūrybai taip pat nesvetimas, sąsaja su vaidintu personažu, o juo labiau su J. Vaitkaus spektakliu akivaizdi.

Stavroginas „Dostojevskio angeluose“ statiškas, ganėtinai ramaus veido, tačiau ir jis čia rodomas itin jautrus. Savotiškas demonas, tarsi pabandęs pažiūrėti, kas bus, o dabar, kankinamas pirmo nusikaltimo, kuriantis dar daugiau blogio. Toks Stavroginas pasirodo esąs silpnesnis už Matriošą, sugebėjusią iškęsti savo motinos priekabes ir smurtą, pažeminimą. Deja, spektaklyje Matriošą atstoja balta suknutė, su kuria aktorė žaidžia, tarsi sakydama, jog jis su mergaite pasielgė kaip su skuduru, kai „Dostojevskio angeluose“ visiškai akivaizdu, kad skuduras yra pats Stavroginas.

Tad pokalbis tarp dviejų spektaklių ir personažų baigėsi Birutės Mar nusilenkimu J. Vaitkaus darbui. Kai ką pasiskolinusi, ji „Dostojevskio angelais“ žengė porą žingsnių atgal ne tik vaidyba, bet ir Dostojevskio interpretavimu. O nusivylimui įtvirtinti spektaklis baigiamas „Berniuko prie Kristaus eglutės“ monologu. Ši istorija Lietuvos teatro scenoje tikrai neverta kartojimo. Nors Dostojevskio variantas daug kam gali būti negirdėtas, jis tėra tos pačios Anderseno „Mergaitės su degtukais“ variacija (XIX a. antroje pusėje šis motyvas literatūroje buvo gana dažnas), spektaklio finale žiūrovams primenanti, kad vilties yra. Bet nebūtinai šioje žemėje.

Vilties yra ir Birutės Mar monoteatrui. Nors jis ir negali lygintis su daugumos Lietuvos režisierių darbais, tačiau aktorei-režisierei išėjus iš savo komforto zonos, pamėginus eksperimentuoti kitokia raiška ir literatūra, gali pavykti sukurti įdomių pasakojimų apie nebūtinai jausmų pasaulyje nuolat besimurkdančius asmenis. Nors užuominų ir esama, „Dostojevskio angelai“ nėra toks spektaklis. Čia greičiau susiduri su savotišku Dostojevskio popuri, suteikiančiu progą pasijautrinti ir pasiklausyti jo tekstų originalo kalba.

Lemtingasis 3: ilgiau kentėti neįmanoma

Teatro „Lino Lėlės“ premjera „Menų spaustuvėje“

Aušra Kaminskaitė

„Alesiutė“ L. Kaupienės nuotr.

Lietuvių liaudies pasaka „Alesiutė“ šiek tiek primena žaidimus „Per ką varlytės šokinėja?“ ar „Per ką ežiukas lipa?“ – tas pats kartojama tol, kol klausantysis praranda kantrybę ir supranta, kur čia šuo pakastas. Šešis rytus iš eilės Alesiutė atsikelia, nusiprausia, nusipina vainikėlį, pavalgo, palakina kalelę ir išgena aveles į pievą ganytis. Kiekvieną dieną pasirodo vilkas, pagiria mergaitę ir ši atiduoda jam po vieną visas aveles, o galiausiai – ir kalelę. Paskutinę dieną, sužinoję apie prarastus gyvulėlius, Alesiutės tėvai paspendžia vilkui spąstus, į kuriuos įkliuvęs jis žūva, o Alesiutė lieka gyva ir sveika. Viskas.

Šią pasaką „Menų spaustuvės“ scenoje pristatė lėlių teatras iš Klaipėdos „Lino lėlės“. Spektaklio lėles valdo pats teatro šeimininkas Linas Zubė, pasirinkęs kiek netikėtą šiems laikams inscenizacijos būdą – paprasčiausią istorijos iliustraciją lėlių teatro priemonėmis. Scenos centre pastatyta konstrukcija, primenanti jaukų lietuvišką kaimą, iš šiaudų pagamintos avių aptvarą ir sodybos tvorą atstojančios mažytės dekoracijos (dailininkės – Renata Valčik ir Jolanta Paulauskienė). Įdomiai sumanytas Alesiutės motutės personažas. Ja spektaklyje tampa Saulė, kuri prieš miegą ir klausia dukrelės, ar ši parginė aveles namo. Toks sprendimas tarsi padiktuoja naują sluoksnį – Alesiutė yra našlaitė, ji neturi tėvų, guodžiasi tuo, ką jai suteikia gamta, ir galbūt dėl liūdesio bei meilės stokos atiduoda vilkui avį, vos jam ištarus kelis gerus žodžius. Deja, pabaigoje tokia interpretacija griūva, palikus pasakos tekstą apie tai, kaip abu mergaitės tėvai iškasa duobę ir sugauna jos atėjusį vilką. Tiesa, nė vienas iš tėvų čia jau nebeveikia (ir Saulė paliekama ramybėje), tačiau jie pamoko išsigandusią Alesiutę, vadinasi, našlaitės versija nebetinka.

Didžiausia spektaklio silpnybė, ko gero, yra neįdomus siužetas ir pažodinis jo vaizdavimas. Linas Zubė tvarkingai ir klusniai pagal pasakos tekstą visus šešis kartus suvaidina Alesiutės ryto ritualą, vilko pasirodymą, avelės pagrobimą bei Alesiutės melą motutei. Jau muzikos mokykloje tekdavo girdėti, kad jei tą pačią frazę kartoji du kartus, tai antrą kartą ji privalo skambėti kitaip, nes niekam neįdomu vėl klausytis to paties. Linas Zubė dėl to, regis, nesijaudina ir tą patį pakartoja keturis kartus – tuos pačius vaizdus kuria ta pačia lėlių valdymo technika. O žiūrovai vaikai jau ties trečia diena ganykloje pradeda nerimti, judėti, kalbėti – visi tuo pačiu metu. Štai ir stebuklingasis trejetas – trečią kartą tas pats kartotis neturėtų, nes po dviejų kartų žiūrovai jau supranta taisykles: štai penkios avelės ir kalelė, štai šešios dėžės skirtingiems vilko apdarams.

Matyt, L. Zubė tikėjosi, kad dinamikos suteiks Vilko personažas. Kiekvieną dieną jis pasirodo Alesiutei vis kitu amplua – kaip džentelmenas, kaip klounas, kaip disko stiliaus atstovas ir t.t. Iš tiesų kiekvienas Vilko pasirodymas spektaklyje buvo didžiausia staigmena – scenoje, kaip jau minėta, sustatytos šešios dėžės, kurias atidarius pasirodydavo vis nauja Vilko „maskuotė“, o ir pats L. Zubė, dainuodamas Vilko pagyras Alesiutei, regis, pagyvėdavo ir net nudžiugdavo. Tačiau šie pasirodymai taip pat buvo iliustratyvūs, ir, deja, spektakliui nieko nedavė.

Stebint pasikartojimus piršosi viltis, kad pabaigoje tai atves į ką nors netikėta, juolab kad ir spektaklio aprašyme buvo žadamas gražus moralas ir galiausiai išaiškėjanti istorijos prasmė. Spektaklio pabaiga, kaip ir visa, kas vyko iki tol, buvo apgalvota estetikos, tačiau ne prasmės požiūriu. Juo keistesnis anonsas, žadantis „metaforišką filosofinę scenos novelę“, nors iš tiesų istorija greičiau primena jaukų ir gražų pasisėdėjimą. Iki to trečiojo karto, žinoma.

Lėlių / objektų / daiktų teatro spektaklių kūrėjai, valdydami objektus, atrasdami nematytus personažų ir reiškinių vaizdavimo būdus geba bet kokio amžiaus publiką perkelti į kitą pasaulį. Tokios mintys aplanko ir „Alesiutės“ pradžioje, stebint, kaip spektaklio atlikėjas dėlioja lėles bei dekoracijas ir kuria aplinką, atskleisdamas vis naujas detales. Vis dėlto pasikliauti vien dekoracijomis 45 spektaklio minutes nėra patikimiausias sprendimas.

Seniai dabar

Nerijaus Ermino instaliacijų paroda „Septynios dienos iki nakties“ galerijoje „AV17“

Agnė Narušytė

Nors Nerijus Erminas pristato dvi instaliacijas, galerijos „AV17“ architektūra jas sujungė į vieną patirtį. Anotacijoje kalbama apie kasdienių daiktų slepiamas reikšmes, „kurių iš tiesų nėra“, prisidengiant jau gerokai nudėvėta simuliakro sąvoka – tegu filosofas Jeanas Baudrillard'as paaiškina, kodėl apčiuopiamų daiktų ir vaizdų gausa tik stiprina jausmą, kad tikrovę darosi vis sunkiau apčiuopti. Sąvokų orientyrai galbūt padeda į šalia Aušros vartų esančią galeriją netyčia užklydusiam turistui, čia neradusiam įprastų meno kūrinių, – padeda pateisinti žemais laiptų skliautais ir įėjimų arkomis nubruožtą viršugalvį ir įsigytą gumbą. Tačiau mes atmeskime visa tai – daiktų pokalbiai šioje vaiduoklių erdvėje veikia kitaip. Ypač kai būni su jais vienas (ar beveik vienas) rūsyje.

Viršuje sukonstruotas daiktiškas *memento mori*. Nedidelėje užkulisinio kambario erdvėje dominuoja tarp stiklų įspraustas kaukolės piešinys. Pamačiusi kiauše pramuštą didoką skylę, mintyse jai pritaikau į sieną atremtus pagalius – du plonus metalinius ir vieną storą cementinį, lyg būčiau nusikaltimą tirianti detektyvė. Aišku, nustatyti tikrąjį nužudymo įrankį – ne mano nosiai, bet ne tai svarbu. Įdomiau, kad kaukolė sena – seniai įvykusio mirties fakto liudijimas, nežinia kieno mirties, nuasmenintos, abstrakčios. Prisimenu, kaip prieš keletą metų vykusios akcijos „Darom“ metu miškelyje prie Rasų kapinių grėbstydamos lapus su drauge atidengėme negiliai užkastus palaikus – tai buvo išardytas žmogaus kūnas, švarūs kaulai, tarsi nuvirti puode. Apėmė tikra „detektyvinė karštinė“. Atvažiavę policijos tyrėjai nuvylė pasakę, kad čia tikriausiai perlaidojimas, taigi – seni kaulai, sena mirtis. Jaudulys atlėgo. Kažką panašaus pajutau ir tyrinėdama viršutinę Ermino instaliaciją „Aš būsiu pasirengęs, kai tu ateisi“ – šiurpus perspėjimas apie būties laikinumą nugrimzdo į praeitį.

Mane labiau suintrigavo kitas objektas: sunkus metalinis trimitėlis, vienas iš septynių, kuriuos pūtę angelai skelbė apokalipsę, čia parvirtęs kaip pamuštas kėglis. Taigi pasaulio pabaiga jau įvyko, dieviškoji žemiškų reikalų paslaptis jau atskleista, bet niekas to nepastebėjo. Čia apžiūrinėju tiktai didžiojo įvykio likučius, lyg ateities archeologė, pamažu iš akmeniniuose Vilniaus mūruose užkonservuotų šukių rekonstruojanti dingusios civilizacijos tikėjimą laimingomis pabaigomis – tokį stiprų, kad reikėjo sapne apreikštą visų vargų beprasmybę kuo greičiau ir giliau paslėpti. Jau sumedėjęs net rankšluostis, kuriuo nušluostytas to seniai mirusio žmogaus veidas. Bet, žiūrint iš tam tikro taško, šio sulankstyto stalviršio klostės susibėga į žiedsostį, iš kurio beveik simetriškai skleidžiasi galerijos arkų vainiklapiai, aplink mane, nutūpusią šioje instaliacijoje, suformuodami suakmenėjusį erdvės žiedą, kuriame jau užsimezgė ateities sėkla. Taigi, nors sena ir dar nupaišyta mirtis nebegali pašiurpinti prie jos jau įpratintos sielos (laidotuvėse dabar tenka dalyvauti kur kas dažniau nei krikštynose, gimtadieniuose ir vestuvėse), iš medžio drožlių padaryto rankšluosčio klostes tamsoje išpjaunanti šviesa jaudina – neįmanomu prisilietimu prie užmirštos gyvybės esmės per laiko atstumą.

Apačioje, siaurais laipteliais „nusileidusi į pragarus“, pirmiausia išgirstu ritmiškai papsinčius lašus. Jų klausydamasi apžiūriu objektus: dar nenutiesto kelio skaldoje įstrigusią padangą, į tinklą įjungtą arbatinuką, mažytę kabyklėlę su popieriniu rankšluostėliu ir šalia padėtomis bronzinėmis pliažo šlepetaitėmis, akmeninę kapinių prausyklą su žaliu dubeniu, kuriame vartosi jau surūdiję susiskliaudusio paparčio gumulai. Tik paskui, tarsi viso šio rinkinio prasmę nušviečiantį paparčio žiedą, randu padangoje ant keraminių plytelių drybsančią jau gerokai nuilsusią žuvį. Aplink ją plaukioja mažesnė žuvelė – vikst vikst. Dėl tos žuvies ir ėmiausi rašyti šį tekstą – nes jos negaliu užmiršti. Žiūrėjau į jos žvilgančius žvynus pro padangos akį, žiūrėjau klausydamasi lašėjimo tose požemių kapinėse, žiūrėjau į jos lėtą mirtį nuodingus toksinus skleidžiančioje padangoje, į jos vangius judesius atiduodant paskutinį švytėjimą. Mačiau, kad ji jaučia mažosios žuvytės kutenimą, mačiau, kaip tyliai verkia žinodama, kad jos laukia tas pats likimas. Pykau, kad menui paaukota žuvis, bet ir suvokiau, kad taip reikia: kaip kadaise reikėjo Kristų prikalti prie kryžiaus, kad stebuklų nepastebėjusiems žmogeliams atsivertų akys, taip ir dabar reikia šitos žuvies kūno, kad juo užganėdinti tūkstančiai vargšų nebemestų savo sudėvėtų padangų į Lietuvos vandenis. Bet ne man tai reikėjo įrodyti, aš ir taip nekenčiu padangų vaizdo peizaže. O tie bukapročiai į parodą neužeis, nenusileis į rūsį tyrinėti savo sielos tamsumų žiūrėdami į mirštančios žuvies akį.

Bet grįžkime prie arbatinuko. Sakoma, kad vienas kvailiausių užsiėmimų – žiūrėti ir laukti, kol užvirs vanduo, nes proceso taip nepagreitinsi, tik laukimas prailgs. O kodėl tai daryti kvaila? Beprasmiškai greitėjančiame laike sustabdyta vandens lašėjimo žiūrėjau į skausmingai švytinčią padangos paslaptį ir nenorėjau liautis. Mat Nerijaus Ermino sugauta auksinė žuvelė trumpam išpildė mano didžiausią šių laikų norą: kuo daugiau progų tiesiog paspoksoti į kaistantį arbatinuką ir nerti į vaizduotės gelmes, palikus buities šlepetes ir rankšluostį ant baseino krašto. Čia mintys nevalingai susidėlioja į Sigito Parulskio eilėraščio „Paslaptis“ pirmąjį stulpelį: „tik aš vienas žinojau / kad kitoj pusėj vakaro / tėvas augina bažnyčią / mažą nykščio didumo“. Taigi toj pačioj kitoj pusėj vakaro ir telkšo laikas, sustojęs kaip septynių dienų vanduo, likęs arbatinuke iki sąmonės nakties – kad tik jis niekada neužvirtų! Ir čia, rūsyje, iškreipęs perspektyvą tarsi Giorgio de Chirico paveiksluose, kad nutolintų kasdienybės krantą ir perdėtai priartintų žuvį, skulptorius išlankstė sąmonės erdvę. Taip iš nieko bendro neturinčių objektų rašomas dar vienas „sapno tekstas“, kur logiškos daiktų tvarkos ir neturi būti.

Bet štai jau girdžiu: kažkas leidžiasi laiptais. Ilgai leidžiasi – šlept šlept. Dar suspėju viską nufotografuoti, užsandarinti atminties indą, kad patirtis neištekėtų. Žingsniai artėja, vis aiškiau padai krepšteli ant akmenų suneštus gatvės purvo grūdelius. O mano laikas jau baigiasi. Išlaša paskutinis jo lašas ir, įleidusi pamainą (net nepažiūrėjau, ar tai vyras, ar moteris, nes vaiduokliai neturi lyties), kylu aukštyn, kad nereiktų šioje (ne)būties kapsulėje būti dviese.

A. Narušytės nuotr.

Nerijus Erminas, instaliacijos „Septynios dienos iki nakties“ fragmentas. 2016 m.

Paroda veikia iki balandžio 9 d.
Galerija „AV17“ (Aušros Vartų g. 17, Vilnius)
Dirba pirmadieniais–sekmadieniais 10–19 val.

Kodėl gi, broli, tas mėnulis taip toli?

Atkelta iš 1 psl.

saikingai, nors visgi ir tarp jų esama tuo užsiimančių. Pavyzdžiui, Vilniaus grafikos centro galerijoje „Kairė–dešinė“ neseniai vyko Vytenio Tolučio paroda, kurioje jis eksponavo senų baldų paviršiaus atspaudus. Kaupiko sindromą, tiesa, kol kas – lengvos formos, turi ir Zokaitytė. Blusturgyje įsigytas senas ofortų kišes ji spaudžia ant senų, nuo drėgmės išsiliejusiu rašalu primargintų dailės mokyklos dienynų puslapių. Šiuos vintažinius atradimus grafikė papildo savo pačios raižiniais. Visi estampai kabinami greta, neakcentuojant naujo ir seno skirties. Taip susijungia keli laiko sluoksniai ir skirtingos kūrybinės praktikos – klasikinės graviūros, sovietmečio dokumentai ir šiuolaikinis menas. Dėl dokumentų buvimo tam tikros rūšies kūriniais, žinoma, galima ginčytis, bet pati Zokaitytė minėjo, jog kai kuriuos iš jų pildė tapytojas Igoris Piekuras. Šiuolaikiniai menininkai visas savo veiklos sritis įgudo traktuoti kaip kūrybą, tad kodėl gi to paties nepadarius retrospektyviai?

Tačiau grįžkime prie pačių „Mėnulio laboratorijos“ eksponatų. Iš skirtingų sluoksnių sudarytoje vaizdų sekoje plėtojasi sapno logika grįsta *tvinpyksiška* istorija. Juk šviečiant mėnuliui dažnai sapnuojami neramūs sapnai, todėl juose šmėkšteli vizitai pas gydytoją ar tamsūs namų kontūrai. Sapnuose susipina ir seniai pamirštomis aplinkybėmis matyti vaizdai, tad pasitaiko ir sunkiai identifikuojamų tvarkingų klasikinių portretų. Kai kurie iš jų, rodos, stengiasi transformuotis į trimatį vaizdą, todėl dauginasi raudonais ir mėlynais pavidalais. Svarbi visos šios vaizdų sekos savybė yra kinematografinis kadravimas. Dėl tokio menininkės sprendimo daug kas lieka neatskleista, kad ir tas veikėjas, vaizduojamas iki pusės, minantis ratilais (mėnuliais?) margintą kilimą. Tai primena ištrauką iš detektyvo, kuriame nenorima atskleisti nusikaltėlio per anksti. Kaip ir detektyve, šiuose ofortuose Zokaitytė bando sukurti sistemą, kuri leistų atsekti pagrindinę mintį. Tokį vientisumo, tęsinio jausmą kuria lentelės figūrų fone (visoje menininkės kūryboje mėgstama pseudomoksliškumo tema). Šį kartą stengiamasi suklasifikuoti sapnus, sukurti jų karalystes, tipus ir klases ir taip visiškai neracionaliam pradui suteikti racionalumo. Visgi mokslas nepadeda paaiškinti skirtingų vaizdų buvimo greta ryšių, o žiūrovui juos susieti gali padėti tik gebėjimas įžvelgti asociacijas.

Jau aptartus ofortus ir mėnulio atvaizdą idėjiškai jungia medžio raižinys, kuriame juodoje kosmoso tuštumoje plūduriuoja susidvejinęs kūdikis. Čia pat stovi ir klišė, nuo kurios buvo atspaustas šis raižinys, paversta kavos staliuku. Taigi jau keturi kūdikio atvaizdai, nors ir neidentiški, stebi (arba sapnuoja) mėnulį ir kitus vyksmus paveiksluose. Lyg vaikas bandytų perprasti mūsų keistame pasaulyje galiojančias taisykles. Bet ar mes patys esame pajėgūs tai padaryti? Suprasti ryšius tarp kiškio, eskizo audinių raštams, grojimo akordeonu, istorijos ir mūsų vietos visatoje? Galbūt visa tai suvokti padėtų tik grįžimas į vaikystę, pagalvių mūšis su mėnuliu, mąstymo klišių dar nesugadinto savęs atradimas?

Kol kas telieka pavydėti mėnuliui. Tas taikus Žemės palydovas gyvena be karų ir terorizmo, be didelės oro taršos ir šylančio klimato. Kaip dainavo Alina Orlova:

Bet kodėl, kodėl gi, broli,
Tas mėnulis taip toli?

Paroda veikia iki gegužės 1 d.
Aistės Kisarauskaitės namų galerija „Trivium“ (Vilkpėdės g. 7–105, Vilnius)

Aplankyti galima iš anksto susitarus tel. +370 693 58318

Bausti negalima pasigailėti

Apie Evaldo Butkevičiaus fotografijų parodą „Bespalvis dangus“ „Prospekto“ galerijoje

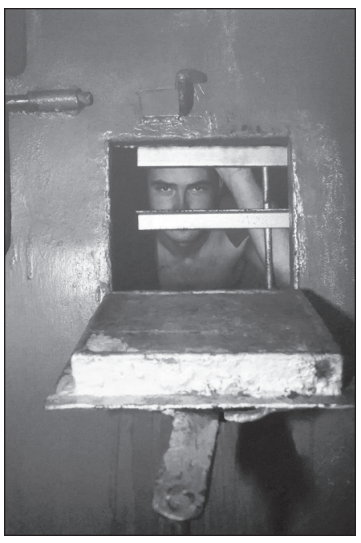

Evaldas Butkevičius, iš serijos „Bespalvis dangus“. 1995–1996 m.

Sandra Kovalik

Kovo 16 d. Lietuvos fotomenininkų sąjungos „Prospekto“ galerijoje atidaryta Evaldo Butkevičiaus fotografijų paroda „Bespalvis dangus“. 1995–1996 m. fotografavęs Kauno berniukų kolonijoje, dabar Butkevičius sukūrė seriją, kurios visumą pats apibūdina kaip tam tikrą spalvą, tiksliau – pilkybę ar spalvos nebuvimą, o tai išreiškia autoriaus neutralumą, nešališkumą vaikų nusikalstamumo atžvilgiu. Vienu iš svarbiausių tikslų autoriui buvo užfiksuoti sovietiškumą – sovietines buities nuotrupas, iki XXI a. užsilikusias uždarose institucijose. Autoriaus teigimu, tai, kas liko fotografijose, yra Sovietų Sąjungos reliktas. Stebint fotografijas, išryškėja ne tik institucijų sovietinės buities leitmotyvai, bet ir psichologizuoti nepilnamečių nusikaltėlių portretai.

Butkevičius neslepia, kad jį šokiravo daugumos nusikaltusių vaikų požiūris į savo poelgį. Autorių trikdė švelni, vaikiška berniukų išvaizda, atvirkščiai proporcinga jų elgesiui. Akivaizdu, kad buvo sunku matyti berniuką „aniuolėlio“ veidu, pasakojantį, kaip jis nužudė seserį, ir neparodžiusį nė menkiausio jautrumo ar gailesčio. Tačiau kaip ir Fiodoro Dostojevskio romano „Nusikaltimas ir bausmė“ herojus Raskolnikovas, berniukai kolonijoje ne taip ir lengvai pasiekia kritiško savo poelgio vertinimo stadiją. Nesupratę poelgio esmės nepilnamečiai mokomi, ugdomi, nes įstaigoje galbūt dar yra vilties juos „išgydyti“ – suformuoti moralę pasitelkus discipliną ir religiją. Šios pastangos fotografijose atsiskleidžia per paprastus buities darbus – indų plovimą, drabužių skalbimą ar mokantis rašyti žodį „mama“, per religines apeigas – Pirmąją Komuniją, meldžiantis prie stalo prieš valgį. Nuoširdus Butkevičiaus žvilgsnis į vaikišką prigimtį, dar visiškai „nesuteptą“ žiaurumu, blogiu, šioje fotografijų serijoje susipina su visuomenės paribiuose slypinčiais nemoraliais principais – nusikalstamu pasauliu.

Tyrimas tokio pobūdžio institucijoje leidžia fotografui stebėti rutiną, nes ten besikartojantis dienos režimas vyksta griežtu ritmu, suvaldančiu grupę paskirų individų. „Bespalviame danguje“ nepilnamečių kolonijos buities stebėjimas išsiskleidžia keliose veiksmo vietose: valgykloje, prausykloje, kamerose, kieme. Šalia šių įprastų tokiai institucijai kasdieninės rutinos erdvių fotografijų serijoje fiksuojama ir edukacinė bei religinė veikla. Buitinės berniukų kolonijos scenos kažkuo netgi žaismingos, nes vaikai atrodo guvūs ir nerūpestingi. Tai greičiausiai priklauso nuo fotografo buvimo – kaip kito ir toje erdvėje jiems neįprasto žmogaus, sukeliančio nuostabą, norą parodyti maištą, nepritarimą. Butkevičiaus teigimu, ir jis vaikams buvęs atrakcija, ir vaikai jam. Abipusis smalsumas galbūt ir lėmė tai, kad šalia nespalvotos fotografijos kuriamo melancholiško įspūdžio serijoje vyrauja nepažabotos vaikiškos emocijos ir nesutramdytas maištas.

Žiūrint fotografijas neapsigauti to maišto tyrumu padeda vienoda berniukų apranga – „pilkos šimtasiūlės“, ant krūtinės prisegtos medinės lentelės su išdegintomis pavardėmis, grotos, aukštos betoninės ir spygliuotos tvoros, juosiančios kolonijos teritoriją su užrašais „Stok! Draudžiama zona. Kolonijos teritoriją saugo tarnybiniai šunys“. Visa tai liudija šiurpią tiesą, kad žiūrime į nusikaltėlius. Sovietinius laikus menančios prausyklos, aliuminiai valgyklos indai, geležinės dviaukštės lovos kamerose sukuria fotografijose vaizduojamos institucijos šaltumo bei nejaukumo įspūdį ir padeda jose matomus žmones atpažinti kaip visuomenės marginalus.

Evaldas Butkevičius, iš serijos „Bespalvis dangus“. 1995–1996 m.

Nors serijoje vyrauja bendros scenos, keli portretai kalinius individualizuoja ryškiau. Taip žiūrovui suteikiama galimybė akis į akį susidurti su kolonijos gyventojais.

Nepilnamečių kalinių portretus kūrusiam vokiečių fotografui Ingarui Kraussui, po 1990-ųjų keliavusiam po buvusias Sovietų Sąjungos šalis, labiausiai rūpėjo atskleisti vaikų žvilgsniuose slypinčias nevaikiškas istorijas. Fotografuoti nepilnamečių kalėjimuose Kraussą pastūmėjo jo vaikystės patirtis Vokietijos Demokratinėje Respublikoje. Iš ten atsineštus prisiminimus apie gyvenimo kasdienybę jis galėjo lengvai apčiuopti posovietinių šalių institucijose. Turbūt dėl to, kad tokios institucijos dar ilgą laiką buvo tarsi laiko mašinos, nukeliančios į sovietmetį. Kaip pasakoja Butkevičius, 2005 m. vėl lankęsis toje pačioje Kauno berniukų kolonijoje, sovietiškumo reliktų jau nebelikę ir kameros atrodo lyg „kuklūs viešbučio kambariukai“.

Žvelgdama į maištaujančių „Bespalvio dangaus“ nepilnamečių kalinių portretus nejučia prisimenu kai kuriuos Stanley Kubricko filmo „Prisukamas apelsinas“ (1971) motyvus. Kas kaltas dėl tokio vaikų elgesio ir jei niekas nekaltas, gal egzistuoja prigimtinis žiaurumas? Verta pasvarstyti, ar nusikalstamas vaikų elgesys sovietmečiu nekilo iš to, kad viešumoje buvo manifestuojamas militarizmas, karinė galia? Vertinant iš sovietmečio pozicijų, agresyvus ir baimę „skiepijantis“ elgesys vaiko akimis tapo kažkokio mistinio didvyriškumo forma. Vaikams įstatymai nėra savaime suprantami, tai – moralinės normos, kurias jie turėtų gauti iš tėvų, globėjų, mokymosi įstaigų. Tačiau tiek „Prisukamas apelsinas“, tiek Butkevičiaus „Bespalvis dangus“ priverčia dar kartą atkreipti dėmesį į bendrą visuomenėje tvyrančią nuotaiką, visada artimai susijusią su politika. Taigi „Bespalvis dangus“ išreiškia sovietinėje visuomenėje vyravusią atmosferą – siekį visus suvienodinti, naikinti individualumą, politizuoti kiekvieną gyvenimo sritį ir tokiu būdu lengvai prarasti ryšį su humaniškumu. Panašias sovietinės visuomenės problemas tyrinėję Lietuvos fotografai Alfonsas Budvytis, Algimantas Aleksandravičius ir Virgilijus Šonta taip pat fotografavo institucijose. Institucijų fotografijos tampa priemone atrakinti visuomenės paribiuose uždarytas problemas.

Butkevičiaus fotografijų serija analizuoja sovietinius socialinius diskursus, moralines vertybes, bendrus humaniškumo standartus. Taip stipriai veikiančios fotografijos, kaip ši serija, užfiksuota Kauno berniukų kolonijoje, nukelia į sovietines institucijas ir visuomenės marginalybės teritorijas. Akivaizdu, kad gyvenamoje aplinkoje tvyrančios įtampos lengviausiai paveikia dar nesusiformavusias asmenybes, negebančias kritiškai vertinti savo elgesio. Kiekvienas visuomenės dėmuo tampa svarbus ir lemiantis – pradedant šeima, švietimo institucijomis ir baigiant valstybės politika. Lemiantis dėmuo šiuo atveju yra ir fotografas, užduodantis mįslę: kur jo fotografijų serijos herojai dėtų kablelį rusiškame animaciniame filme skambančioje frazėje „bausti negalima pasigailėti“? Nes vis dėlto sąmoningumą turi pasiekti jie – nuteistieji, kitaip visam gyvenimui pasiliksiantys „Neišmoktų pamokų šalyje“.

Evaldas Butkevičius, iš serijos „Bespalvis dangus“. 1995–1996 m.

Paroda veikia iki balandžio 9 d.
„Prospekto“ galerija (Gedimino pr. 43, Vilnius)
Dirba antradieniais–penktadieniais 12–18 val., šeštadieniais 12–16 val.

Atmintis ir vaizduotė

38-asis Paryžiaus dokumentinių filmų festivalis „Cinéma du Réel“

Ieva Kotryna Skirmantaitė

Dokumentinių filmų festivalis „Cinéma du Réel“ Paryžiuje pristatė programą „Rejouer – atkūrimas, atstatymas, pristatymas dokumentiniame kine“. Joje įvykių liudininkai dalyvauja atkuriant filmuose jų istorijas. Virgilo Calotescu „Rekonstrukcija“ („Reconstituirea“) – dar socialistinėje Rumunijoje policijos inicijuotas filmas, kuriame atkuriama 1959 metais įvykdyto Nacionalinio banko apiplėšimo byla. Praėjus pusei metų po apiplėšimo, įvykius, scena po scenos, atkuria ne samdyti aktoriai, bet patys policininkai ir penki nusikaltėliai, žingsnis po žingsnio kartodami tai, ką darė. Kad jie ne aktoriai, akivaizdu – liudininkai bando atlikti viską labai vaizdingai, tik propagandinis prieskonis padaro filmą komišką, ne kartą priversdamas kvatoti visą salę.

Ne toks garsus kaip Marselio, Paryžiaus dokumentinių filmų festivalis man pasirodė itin patrauklus bei kompaktiškas – visi seansai vyko Pompidou centre ir poroje salių šalia jo. Nors pavyko užgriebti tik nedidelę filmų dalį, tikrai buvo galima pajusti festivalį bei įžvelgti sąsajas, nors gal kartais jos gimė tik mano galvoje. Festivalio potyriai neatsiejami nuo miesto, sutiktų žmonių. Gal kitas miestas siūlytų kitokias interpretacijas (kur, jei ne Paryžiuje, galėtum eiti į kiną dvi dienas nemokamai, nes streikuoja bilietų pardavėjai?). Apie stiprias miesto sąsajas su mūsų mintimis ir atsiminimais kalba Granto Gee filmas „Nekalti prisiminimai“ (dabar rodo „Kino pavasaris“). Kamera slenka naktinio Stambulo gatvėmis, režisierius vizualizuoja Nobelio premijos laureato, Stambulo dainiumi vadinamo rašytojo Orhano Pamuko įkurtą „Nekaltybės muziejų“, kuris pratęsia jo knygą. Muziejus – vieta, kur materializuojasi laikas. Visas filmas – tai klajonė po naktinį Stambulą, palydėta Pamuko teksto, kartais sargo būdelėje ar vitrinoje aptinkant televizorių, transliuojantį rašytojo interviu. Savo miesto istoriją pasakoja taksi vairuotojai, Bosforo sąsiaurio laivų jūreiviai bei šunys – neatskiriama šio miesto dalis. Pagrindinė viską jungianti linija – romane pasakojama meilės istorija, kuri materializuojasi muziejuje cigarečių nuorūkomis, nosinaitėmis: daiktai kaupia atsiminimus, kaip ir miesto vietos primena su jomis susijusius įvykius. Kai tų vietų nebelieka, kai jos griaunamos, atrodo, kad kartu išnyksta ir atsiminimai. Neabejotinai stipriausia filmo dalis – įtaigus rašytojo tekstas.

„Vaizduose telpa istorija (-os)“ – tai žodžiai iš Trinh T. Minh-ha filmo „Pamirštant Vietnamą“ („Forgetting Vietnam“). Filme bandoma at-minti (*re-membering*) Vietnamo istoriją: ar įmanoma pamiršti karo žalą? Kaip išnyksta atmintis – kaip ir vaikštant Paryžiaus gatvėse išnyksta teroro aktų baimė ir atsiminimai apie juos, nes matai žmones ir matai gyvenimą? Tai, ką pamiršta ar siekia pamiršti žmonės, fiksuoja kamera. „Pamirštant Vietnamą“ jungiami videojuosta nufilmuoti vaizdai su skaitmeniniais HD kadrais – žema ir aukšta vaizdo kokybė – tai lyg skirtingos atminties sistemos. Vaizdas, skirtingos jo fiksavimo priemonės, atitinkama muzika ir teksto šriftas bei spalva paverčia filmą apčiuopiamu audiniu, kurio forma neatsiejama nuo pasakojimo.

Ne vienas „Cinéma du Réel“ filmas pasižymi kitoniška ir laisva – esė, vizualinės poemos forma. Kaip ir itin įsiminęs brazilų režisierės Anos Vaz filmas „Ha Terra!“ (pažodžiui išvertus „Čia yra žemė“), laimėjęs trumpametražių filmų konkursą. Tai vaizdo (filmuota 16 mm juosta), nardančio tarp žolių

„In Jackson Heights“

ir sekant filmo veikėją, bei itin ryškaus garso koliažas. Tai santykis tarp personažo ir žemės, tarp medžiotojo ir grobio, tarp kolonijinės praeities ir jos atminimo. Kalbant apie trumpo metražo filmų konkursinę programą, man patiko sprendimas rodyti ne atskiras trumpametražių filmų programas, bet jungti filmus po vieną į seansą su ilgesniu filmu. Taip trumpametražis filmas įgauna daugiau erdvės ir dėmesio.

„Rekonstrukcija“

Kolonijinę praeitį primena ir filmas, laimėjęs „Neapčiuopiamo paveldo“ („The intangible heritage award“) apdovanojimą – Juano Manuelio Sepúlvedos „Openhaimerio parko baladė“ („The Ballad of Oppenheimer Park“). Kamera fiksuoja Vankuverio Openhaimerio parke (kadaise jo vietoje buvo indėnų kapinės) gyvenančius indėnus, – alkoholikus, narkomanus, benamius, – tapusius savo istorijos įkaitais: tampančius po parką popierinę tipinio indėno iškarpą, imituojančius kliše tapusius „indėniškus“ veiksmus – vaizdas itin ironiškas ir graudus. Tačiau pats filmas nepasirodė įdomus, nes viską pasako jau pirmais kadrais, todėl ilgainiui virsta tampymusi po parką su šiais benamiais ir jų neaiškiomis mintimis. Jis priminė pas mus vienu metu itin pamėgtą „žanrą“ – tipinį „bomžų“ filmą.

Užtat tris valandas trunkantis naujausias Fredericko Wisemano filmas „In Jackson Heights“, – vienas iš festivalio viršūnių – tikrai neprailgo. Tikriausiai niekas taip puikiai nesugeba įsiskverbti į atskiras bendruomenes ar institucijas ir likti nepastebėtas kaip Wisemanas. Šį kartą jis fiksuoja vieno Niujorko kvartalo – Džeksono aukštumų (Jackson Heights) gyvenimą. Tai daugiasluoksnis ir daugiakultūris rajonas, jame pilna emigrantų iš Pietų Amerikos bei kitų šalių, įvairių seksualinių orientacijų atstovų. Džeksono Aukštumų

„Pamirštant Vietnamą“

bendruomenės namuose po vienu stogu savo susirinkimus rengia daugybė religinių, socialinių ir kitokių žmonių grupių. Stebime, kaip smulkiojo verslo atstovai bando išspręsti finansines problemas, siekdami rajono parduotuves paversti unikaliomis ir tik čia egzistuojančiomis – taip bandoma atsilaikyti prieš didžiuosius parduotuvių tinklus. Itin liberalus kvartalo seniūnas siekia spręsti lytinės nelygybės problemas, o gėjų parade pirmą kartą dalyvauja Niujorko miesto meras. Porą valandų visiškai pasineriame į šio kvartalo gyvenimą ir problemas, bet įdomiausia stebėti nepaprastai spalvingus šio kvartalo gyventojus. Išėjus iš seanso džiaugiausi, kad esu Paryžiuje, kurio tokia pat spalvinga gatvių įvairovė toliau palaikė filmo atmosferą.

Dar vienas įsiminęs filmas – austrų režisieriaus Nikolauso Geyrhalterio „Homo Sapiens“. Tai naujausias šio režisieriaus darbas (kiti žinomi jo darbai – „Pripetė“ apie gyvenimą po Černobylio katastrofos, pramoninę maisto gamybą nagrinėjanti „Mūsų kasdienė duona“). „Homo Sapiens“ naudoja, atrodo, jau daug kur videofilmuose ar fotografijoje matytą principą – 90 minučių stebime įvairias žmonių apleistas vietas, į kurias po truputį veržiasi gamta. Filmas – tarsi meditacija, jis įtraukia į pasaulį, kuriame nebeegzistuoja žmonės, liko tik jų pėdsakai, vis labiau gožiami faunos ir floros. „Homo Sapiens“ skatina suvokti, kas yra erdvės patyrimas – nuo apleistų prekybos centrų iki kino teatrų, ligoninių bei biurų su paliktais besimėtančiais daiktais. Ilgi statiški kadrai, kuriuose juda tik lietaus lašai, vėjo paliesti daiktai arba pasikeitęs apšvietimas, leidžia žiūrovui projektuoti savo istorijas: kodėl ši vieta apleista, kas čia buvo prieš tai, kodėl liko visi daiktai ir t.t. Kitas filmas, sukeliantis keistą erdvės patyrimą bei primenantis realybės klastojimo problematiką, – Sašos Litvincevos „Exile Exotic“. Režisierės mama pasakoja apie savo tremtį iš Sovietų Rusijos, prasidėjusią Turkijoje esančiame viešbutyje – visiškoje Kremliaus kopijoje. Tačiau netoli Kremliaus kadaise stovėjusi cerkvė, nugriauta sovietų, dabar atstatyta identiškai, tarsi nieko nebūtų nutikę. Atmintis, istorija, jos klastojimas ir atkūrimas, riba tarp faktų ir vaizduotės – tai ne viename festivalio filme pasikartojančios mintys.

Festivalis taip pat paminėjo ir neseniai išėjusią režisierę Chantal Akerman, parodydamas dokumentinį jos filmą „Iš rytų“, labai tikusį bendrai festivalio programai. Be žodžių, tik istoriniais vaizdais, žmonių veidais atsiskleidžia pirmosios gyvenimo posovietinėje erdvėje dienos. „Istorija per vaizdus“ – taip vadinosi ir Albanijos nacionalinio kino archyvo programa. Deja, nepavyko jos pamatyti, nors neabejoju, kad kai kurie filmukai būtų priminę „Tarybų Lietuvos“ kronikas ir mūsų sovietinę dokumentiką. Viena iš retrospektyvų buvo skirta italų dokumentininkui Franco Piavoli, tapusiam mano atradimu. Įdomiausi buvo senieji jo darbai – grynoji eksperimentinė dokumentika. Piavoli stebi žmones stotyje, darbe, futbolo rungtynėse, visa tai montuojama į ritmišką vaizdų ir garsų junginį. Nemažai dėmesio festivalyje buvo skirta ir arabų menininkui Akramui Zaatari. Jo filmai balansuoja tarp šiuolaikinio meno ir kino, kalba apie oficialią ir neoficialią istoriją bei vyraujančius tabu.

Festivalio organizatoriai jau nuo seno daug dėmesio skiria filmams iš šalių, kuriose varžoma minties ir kūrybos laisvė. Jau rodę darbus iš Rusijos, Kinijos, Irano ir Sirijos, šiemet „Arrested Cinema“ seansą jie skyrė filmui iš Palestinos. Tai dar nebaigtas Raedo Andoni filmas, paremtas jo asmeniniais išgyvenimais Izraelio slaptųjų tarnybų tardymo kalėjime. Bandydamas nugalėti praeities šmėklas ir atsiminti, kas buvo tikri išgyvenimai, o kur įsijungė sužalotos sąmonės vaizdiniai, režisierius plyname lauke, padedamas buvusių kalinių, atkuria kankinimų scenas.

Nors yra daug filmų, kurie atima įkvėpimą rašyti ar mąstyti apie kiną, pakanka ir jį sugrąžinančių. „Cinéma du Réel“ dar kartą leido pamąstyti apie tai, kad būtent dokumentikoje dabar dažnai vyksta patys įdomiausi atradimai ir eksperimentai. Tai filmai, kuriuos vis sunkiau apibrėžti kaip dokumentinius ar vaidybinius, todėl džiaugiuosi nauja jiems skirta „Kino pavasario“ programa „Aš esu hibridas“ (tiesa, pavadinimas galėtų būti ir kiek subtilesnis).

Kaip suprasti dabartį

Iš „Kino pavasario“ dienoraščio

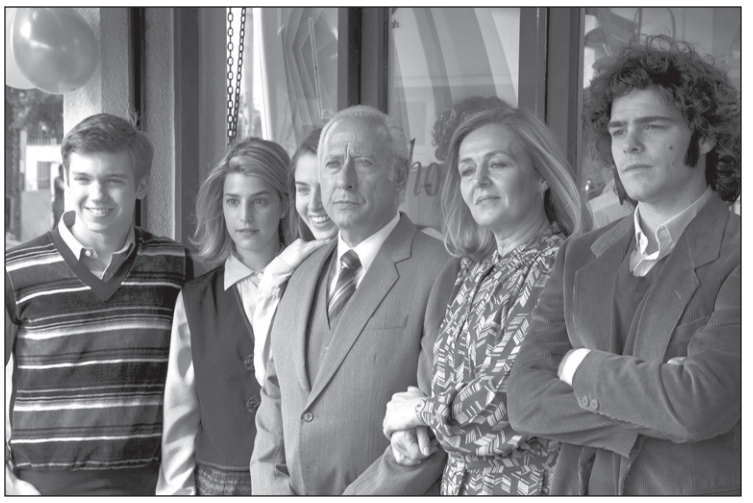

„Klanas“

Živilė Pipinytė

Kai 1985-aisiais Argentiną sudrebino Puccio šeimos skandalas, Pablo Trapero buvo paauglys. Suaugęs jis pradėjo rinkti medžiagą apie šeimą, kurios tėvas ir sūnūs vogė žmones, kankino juos savo namo rūsyje ir žudė, išpirką pasilikdami sau. Kiti šeimos nariai apie viską žinojo, bet apsimetė, kad nemato ir negirdi, kas vyksta namuose. Trapero gyveno netoliese ir prisiminė, kad dauguma kaimynų tikėjo Arquímedeso Puccio žodžiais, esą jis nekaltas. Teisme jis viską neigė.

Filme „Klanas“ (Argentina, Ispanija, 2014) Trapero itin laikosi faktų ir rodo tik tuos nusikaltimus, kurie buvo įrodyti teisme, nors akivaizdu, kad jų buvo ir daugiau. Režisierius tiksliai įvardija visas žinomas datas, vardus ir pavardes, detales, tačiau nekuria tradicinio filmo apie nusikaltimą. Trapero nerodo gaudynių, policijos tyrimo, teismo proceso. Didžioji veiksmo dalis klostosi namuose: šeima tradiciškai meldžiasi atsisėdusi prie pietų stalo, giria motinos pagamintus valgius, tėvas padeda dukterims ruošti namų darbus. Atrodo, kad šios idilės negali sudrumsti niekas, net vonioje ar rūsyje slepiami surakinti žmonės. „Klanas“ – tai bandymas į blogį pažvelgti iš vidaus, suprasti tuos psichologinius mechanizmus, kurie priverčia paklusti tėvui ar bet kuriam autoritetui. Tai ir dar vienas pasvarstymas apie blogio banalumą, nors Arkimedą suvaidinęs Guillermo Francelle neįtikėtinai tiksliai atskleidžia to banalaus blogio dviprasmiškumą. Šeimos tėvas puikiai moka manipuliuoti net tik savo vaikais, kuriems yra visokeriopo saugumo garantija. Vėliau paaiškės, kad tai apgaulė. Kai prokuroras pasiūlys visą kaltę prisiimti sau ir išgelbėti kitus šeimos narius, tėvas atsisakys. Tai vienas įsimintiniausių filmo epizodų. Jis leidžia maksimaliai priartėti prie to absoliutaus blogio, kuris ir domina filmo kūrėjus.

Trapero neatsitiktinai atskiras pasakojimo dalis įrėmina archyviniais televizijos kadrais, kuriuose fiksuojami Argentiną valdantys politikai ar generolai. Puccio pradėjo savo „verslą“ po to, kai buvo priverstas pasitraukti iš saugumo tarnybos, kurioje ir įgijo daug „naudingų įgūdžių“. Tačiau Trapero eina toliau – „Klanas“ rodo, kad blogis klesti ten, kur dešimtmečiais nesilaikoma teisės normų, meluojama iš aukštų tribūnų, kur pinigai, korupcija ar pseudopatriotizmas užgožia moralines vertybes. Nebaudžiamumo, paminto žmogiškumo atmosfera čia gimdo pabaisas.

Tačiau Trapero nemoralizuoja ir nesipiktina. Atvirkščiai: „Klanui“ būdinga vis labiau šių dienų kine nykstanti ironiška distancija, kuri itin pasiteisina, kai režisierius virtuoziškai montuoja paraleliai vykstančias pagrobimų ir sūnaus Alechandro(Peter Lanzani) pasimatymų scenas. Ironišką distanciją pabrėžia ir nusikaltimų scenas lydinti energinga daina „Sunny Afternoon“. Kartu Trapero prismaigsto filmą iš pirmo žvilgsnio absurdiškų užuominų (pavyzdžiui, kad apie Puccio šeimos nusikaltimus policija žinojo iš pat pradžių), kurios kartu su finaliniais filmo titrais, paaiškinančiais tolesnį Puccio šeimos narių likimą, paverčia „Klaną“ ne tik vienos šeimos istorija, bet ir šiuolaikinio blogio studija.

Pernai Berlyno kino festivalyje žiūrėjau Walterio Salleso dokumentinį filmą apie Jia Zhang-ke. Kinų režisierius vedžiojo kolegą po savo vaikystės miestą Fenjangą Šiaurės Kinijoje, kalbėjo apie tai, kaip pastaraisiais dešimtmečiais keičiasi Kinija, apie grėsmę, kurią kinų kultūrai kelia globalizacija, tiksliau, vartotojų civilizacija ir jos įpročiai. Tik pradėjusi žiūrėti naujausią kinų režisieriaus filmą „Kalnai gali pasislinkti“ (Kinija, Japonija, Prancūzija, 2015), atpažinau ne tik tas pačias Fenjango vietas, bet ir idėjas, nes Jia Zhang-ke, pradedant „Platforma“, kiekviename filme analizuoja socialines permainas, pakeitusias šiuolaikinę Kiniją ir jos žmones, tai, kokią kainą jie moka už materialius gyvenimo malonumus.

Jia Zhang-ke naujo filmo veiksmą simboliškai pradeda 1999-aisiais, naujo tūkstantmečio išvakarėse. Iš pradžių gali pasirodyti, kad filmo centre atsidūrė banalus trikampis – mergina Tao (režisieriaus žmona Tao Zhang) draugauja su pirmuosius verslininko žingsnius žengiančiu ir nauju raudonu automobiliu besididžiuojančiu Džinšenu (Yi Zhang) ir su akmens anglies kasykloje dirbančiu Liangci (Jing Dongliang). Tao niekaip negali apsispręsti, su kuriuo iš dviejų ji nori būti. Kai mergina pasirenka verslininką, akivaizdu, kad santuoka nebus laiminga, bet Tao sprendimą nulėmė laikas, kupinas „naujųjų kinų“ utopijų apie šviesią ateitį. Kad ši ateitis neatsiejama nuo pinigų, ironiškai pabrėžia vardas, kurį Džinšenas išrenka savo pirmagimiui. Vaikas gauna Dolerio vardą. Tai – šio veikėjo kiniškos svajonės sudėtinė dalis.

Tačiau kameriška „Kalnai gali pasislinkti“ istorija yra giliai simboliška, nes veikėjų sprendimai remiasi Kinijos modernizacijos logika, jos idėjomis ir šūkiais. Personažai nėra tik permainų iliustracija, nes režisierius rodo ne tik jų veiksmus. Svarbiausia filme – kaip keičiasi herojų jausmai, norai, troškimai. Simboliški kadrai (tiksliau, metaforos) akivaizdūs visą filmą, tačiau jie labiau nujaučiami nei akivaizdūs – gatve žingsniuojantis berniukas su alebarda, fejerverkai, budistas vienuolis, pastebintis laukimo salėje mirštantį Tao tėvą, Tao šuo, antroje filmo dalyje aprengtas persiūta Tao palaidine, populiari kinų daina, kurios skirtingomis aplinkybėmis klausosi filmo veikėjai... Ypač svarbu, kad herojus nuolat supa tuštuma – tušti keliai, tarsi negyvenamas oro uostas, ištuštėję Tao namai.

Kita filmo dalis rodo 2014-uosius, kai iliuzijos žlugo. Tao išsiskyrė su vyru, šis tapo milijonieriumi ir suka nelabai dorą verslą Šanchajuje. Doleris gyvena su juo ir atvyksta tik į senelio laidotuves, kur berniukas jaučiasi atsidūręs kitame, svetimame pasaulyje. Kaip traukiasi ta senoji erdvė, Jia Zhang-ke bene tiksliausia parodo laidotuvių scenoje, kur tradicinis orkestras ir gedėtojai atrodo tarsi įsprausti į niūrų pramoninį peizažą. Liangci sugrįžta į miestą mirtinai susirgęs – tuos keliolika metų jis priklausė milžiniškai migruojančių darbininkų armijai.

Trečioji filmo dalis nukelia į ateitį – 2025-aisiais Doleris su tėvu gyvena Australijoje. Vaikinas maištauja, jis nenori tėvo jam suplanuotos karjeros, bet ir negali su juo susikalbėti, nes nekalba kiniškai. Ateitis filme „Kalnai gali pasislinkti“ pažymėta visiško susvetimėjimo ir nesusikalbėjimo, šeimos ir draugystės ryšių išnykimo.

Visas tris „Kalnai gali pasislinkti“ dalis (beje, kiekviena nufilmuota naudojantis skirtingais objektyvais) susieja grupės „Pet Shop Boys“ daina „Go West“. Iš pradžių ji skamba triumfališkai ir simbolizuoja ne tik naujus laikus, bet ir naujas galimybes, tačiau finale, kai Tao lėtai ir mechaniškai kartoja šokio judesius, daina tik patvirtina iliuzijų žlugimą.

Akivaizdu, kad abu filmai gimė iš kūrėjų noro suprasti, kas vyksta jų šalyje, kaip keičiasi tikrovė, todėl man tai asmeniški kūriniai. Paradoksas, bet jie daug asmeniškesni nei kiti „Kino pavasaryje“ matyti filmai – gana filosofiški pasisakymai apie tikrovę ir save. Bet tai, matyt, jau kitos dienoraščio atkarpos tema.

Rodo TV

Mes žiūrime į juos

„Neramios širdys“

Praėjusią savaitę per LRT Kultūrą pasižiūrėjau dvi ceremonijas: vienoje buvo teikiami „Auksiniai scenos kryžiai“, kitoje – atidaromas „Kino pavasaris“. Tai turėjo būti šventės gražiose ir iškilmingose Filharmonijos ir Operos teatro salėse susirinkusiems žmonėms, bet kai kamera rodė žiūrovų eiles, atmintyje kažkodėl iškart iškildavo gerokai primirštas vaizdas – komunistų partijos suvažiavimai. Sėdinčiųjų veidai buvo be jokios išraiškos, kaip ir klausantis Leonido Iljičiaus kalbų. Juose neįžvelgsi jokių emocijų – nei nuobodžio, nei džiaugsmo. Todėl abi šventės paliko gana fantasmagorišką įspūdį. Svarstau, ar todėl, kad Marijus Žiedas visą laiką scenoje maivėsi lyg infantilus mokinukas, ar kad su „Kino pavasario“ svečiais bandžiusi kaip su politikais kalbėtis Ugnė Galadauskaitė (kažkodėl stilizuota *a la* lėlytė Barbė) nuolat painiojo žodį „filmai“ su Kinijos gyventojais. Bet tarp svečių kinų nepastebėjau. Kita vertus, į popierius nosis įkniaubę vedėjai, keistų balsų ir manierų atlikėjai, matyt, atspindi naujųjų lietuvių skonį ir dar kartą primena – esu atsilikęs ir nesuprantu, kas vyksta lietuvių kultūroje.

Užtat šįkart rekomenduosiu du filmus, kurie gali pasirodyti senamadiški, nes prabyla apie jausmus, dvejones ir socialines klases. Pirmasis – prancūzų kino klasiko, kuris iki pat mirties 2014-aisiais išliko vienu novatoriškiausių dabarties kino režisierių. Tai vienas Naujosios bangos pradininkų Alainas Resnais. 2006 m. jo filmą **„Neramios širdys“** parodys **LRT** (**9 d. 22.45**). Resnais perkėlė į ekraną savo mėgstamo anglų dramaturgo Alano Ayckbourno pjesę „Asmeniškos baimės viešuose vietose“.

Veiksmas rutuliojasi magiškai apsnigtame Paryžiuje, kur šeši personažai (Laura Morante, Sabine Azéma, Lambert Wilson, André Dussollier, Pierre Arditi, Isabelle Carré) ieško meilės. Kartu filmas – lyg meditacija apie praradimą, nepasitikėjimą, baimę likti vienam. Resnais stebi, kaip vyrai ir moterys pasiduoda konvencijoms, veidmainystei, kaip sutinka gyventi pasaulyje be meilės ir tampa marionetėmis, bet „Neramios širdys“ kupinos išminties, kurią žino tik kino mohikanai.

Gyvenimo išminties sklidina ir brazilų režisierės Annos Mulyaert tragikomedija **„Antra mama“** (**LRT Kultūra, 13 d. 22.30**). Jo herojė – tarnaitė Val (Regina Casé), kuri paliko savo dukterį auklėti giminėms, kad galėtų užsidirbti turtinguose San Paulo namuose. Žiniasklaidos žvaigždė Barbara ir jos paklusnus vyras, prisistatantis buvusiu tapytoju, regis, nepastebi, kad jų septyniolikmetis sūnus Fabinjo vis dar sekioja Val kaip veršelis. Fabinjo gauna iš tarnaitės tai, ko jam neduoda tėvai, – meilę, supratimą, net susižavėjimą. Val puikiai žino ribas, kurių nedera peržengti, todėl elgiasi su šeimininkais pabrėžtinai pagarbiai. Tačiau netrukus namų tvarką sudrums studijuoti į miestą atvykusi Val duktė Džesika. Ji šokiruoja mamą pasitikėjimu savimi ir nenoru taikstytis su tarnaitės dukters padėtimi. Bet kartu Džesika tampa ir savotišku veidrodžiu, kuriame kiekvienas namų gyventojas iš naujo pamato save. Taip filme prasideda dar viena svarbi tema – padalijimas į klases, kuris pirmiausia egzistuoja personažų, bet tik ne Džesikos, galvose.

„Antra mama“ – filmas tiems, kurie iš kino vis dar laukia tikros pasakos, bet ne persaldinto disnėjiško greito maisto produkto. Režisierė ne tik kalba apie motinystę, yrančius šeimos ryšius, ji šaiposi iš klasinių, tautinių skirtumų bei streotipų, kurie egzistuoja visose geografinėse platumose. Įrodymas, kad jie egzistuoja, yra ir šis mano tekstas, prasidedantis pastabomis apie naujųjų lietuvių šventes bei jų stilistus.

Jūsų –

Jonas Ūbis

Parodos

Vilnius

Nacionalinė dailės galerija
Konstitucijos pr. 22
XX a. Lietuvos dailės ekspozicija
nuo 12 d. – Artūro Railos projektas-filmas „Libretas Mærskui Mc-Kinney Møllerliui. Sinopsis“
nuo 12 d. – „Kita epochų sankirta. Lietuvos šiuolaikinis menas iš Lietuvos dailės muziejaus kolekcijos. 1989–2007“

Vilniaus paveikslų galerija
Didžioji g. 4
Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai
Lietuvos dailė XVI–XIX a.
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai
iki 17 d. – Vlado Eidukevičiaus 125-osioms gimimo metinėms skirta kūrybos paroda „Dailininkas klajūnas“

Radvilų rūmai
Vilniaus g. 24
Europos dailė XVI–XIX a.
„Dubingių ir Biržų kunigaikščiai Radvilos“
nuo 8 d. – paroda „Jonas Čeponis: spalvingas žvilgsnis į pasaulį“

Taikomosios dailės muziejus
Arsenalo g. 3A
P. Gudyno restauracijos centro restauruotų kūrinių paroda „Prieš... ir po...“
Paroda „Kvietimas į pokylį. 1915–2015“ (100 gražiausių vakarinių suknelių iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos)

Vytauto Kasiulio dailės muziejus
A. Goštauto g. 1
Retrospektyvinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija
Prano Domšaičio (1880–1965) retrospektyvinė tapybos paroda „Vaizduotės realybė“

Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenalas
Arsenalo g. 1
Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.
Lietuvių liaudies menas; Kryždirbystė
Liaudies meistrų Angelės ir Vytauto Raukčių paroda „Visas pasaulis – močiutės skrynioj“

Kazio Varnelio namai-muziejus
Didžioji g. 26
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija
Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44

Vilniaus gynybinės sienos bastėja
Bokšto g. 20
Nuolatinė ekspozicija

Valdovų rūmai
Katedros a. 4
Tarptautinė paroda „Praemiando Incitat. Šventojo Stanislovo ordinas“

Bažnytinio paveldo muziejus
Šv. Mykolo g. 9
Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija

Vilniaus dailės akademijos galerijos Parodų salės „Titanikas“
Maironio g. 3
nuo 4 d. – Petro Aleksandravičiaus (1906–1997) ir Adomo Raudžio-Samogito piešinių paroda „Meistras ir mokinys“

Galerija „Akademija“
Pilies g. 44/2
iki 9 d. – Dorotos ir Mareko Sako paroda

Tekstilės galerija „Artifex“
Gaono g. 1
iki 9 d. – Dalios Mikonytės paroda „Rankos ir kojos“

A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“
Dominikonų g. 15
Dailininkų Tamošaičių kūryba
XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai
Kunigo Antano Rimavičiaus (1865–1933) skulptūrų paroda „Dievui ir Žmogui“

Šiuolaikinio meno centras
Vokiečių g. 2
nuo 15 d. – Joso de Gruyterio ir Haraldo Thyso paroda

Galerija „Kairė–dešinė“
Latako g. 3
Švedų menininko Björno Bredströmo (1944–2014) atminimui skirta paroda

„Prospekto“ fotografijos galerija
Gedimino pr. 43
iki 9 d. – Evaldo Butkevičiaus fotografijų paroda „Bespalvis dangus“

Pamėnkalnio galerija
Pamėnkalnio g. 1/13
Eglės Ulčickaitės kūrybos paroda „Chrono-teka“

Šv. Jono gatvės galerija
Šv. Jono g. 11
Aušros Andziulytės ir Aušros Barzdukaitės-Vaitkūnienės paroda „Dvi Aušros“

Galerija „Vartai“
Vilniaus g. 39
iki 9 d. – galerijos „Vartai“ 25-mečio paroda „Žilvitis“

Dailininkų sąjungos galerija
Vokiečių g. 2
iki 16 d. – Giedros Purlytės tapybos darbų paroda „Tik ėjimas“

Galerija „Meno niša“
J. Basanavičiaus g. 1/13
Gabrielės Gervickaitės paroda „Šalutinis normos variantas“ (instaliacija, koliažai, tapyba)

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus
Pilies g. 40
iki 17 d. – Daivos Kairevičiūtės fotografijų paroda „Jie nesirūpina, kaip atrodys“
iki 15 d. – Kazio Kęstučio Šiaulyčio paroda „Dadaratai“

Pylimo galerija
Pylimo g. 30
Aistės Bugailiškytės tapybos paroda „Gyvenimo pokyčiai“

Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija
Vilniaus g. 39 / 6
„Aš tas pats, bet kitas“ (iš parodų ciklo „Veikiantys“, skirto Vilniaus vaikų ir jaunimo dailės mokyklos 25-mečiui)

Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras
Naugarduko g. 10/2
Fotografijų paroda iš Nacionalinio M.K. Čiurlionio dailės muziejaus rinkinių „Iš nežinios į nežinią: Antrojo pasaulinio karo atbėgėliai Lietuvoje“

Užupio „Galera“
Užupio g. 2a
Užupio meno inkubatoriaus menininkų paroda „Daugybė“

Užupio meno inkubatoriaus ekspozicijų erdvė „Kalnas“
Krivių g. 10
Paroda „Kvepiantys laiškai“

Rašytojų klubas
K. Sirvydo g. 6
Gvido Latako emalio miniatiūrų paroda

Aistės Kisarauskaitės galerija „Trivium“
Vilkpėdės g. 7–105
Birutės Zokaitytės grafikos paroda „Mėnulio laboratorijos“

„Skalvijos“ kino centras
Goštauto g. 2/15
iki 14 d. – paroda „Raimondo Vabalo filmavimo aikštelė“

Galerija „Šofar“
Mėsinių g. 3A/5
iki 12 d. – Kęstučio Milkevičiaus pastelių paroda „Pasakojimai apie rabinus“

M.K. Čiurlionio namai
Savičiaus g. 11
Paroda „Liudo Truikio scenografija Čiurlionio namuose“

Kaunas

Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus
V. Putvinskio g. 55
Algimanto Švėgždos (1941–1996) grafikos darbų paroda „Mano burtai“

M. Žilinsko dailės galerija
Nepriklausomybės a. 12
Paroda „Veidai iš būtojo laiko“
iki 10 d. – paroda „Cornelia Gurlitt: širdies kelionė. Vilnius vokiečių ekspresionistės akimis 1915–1917 m.“

Kauno paveikslų galerija
K. Donelaičio g. 16
Vytenio Lingio personalinė paroda „Šešėlio šviesa“
iki 10 d. – Audronės Petrašiūnaitės paroda „Tylus gyvenimas“ (iš ciklo „Lūžio kartos vardai“)

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus
V. Putvinskio g. 64
Grafikos darbų paroda „Jaunystė“

Galerija „Meno parkas“
Rotušės a. 27
Baltijos šalių šiuolaikinės keramikos paroda „Pavasaris 2016“

VDU menų galerija „101“
Muitinės g. 7
Rosandos Sorakaitės ir Povilo Ramanausko paroda „Kamertono aidas“

Galerija „Balta“
M. Valančiaus g. 21
Andriaus Butvilo paroda

Klaipėda

KKKC parodų rūmai
Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2
„Fotofobijos“ projekto 4-oji paroda „Baimės valdymo teorija“
Kristinos Sereikaitės fotografijų paroda „Stichijos. Detalė – Benas Šarka“
Šarūno Saukos tapybos paroda „Žmogus su Saukos veidu“

Baroti galerija
Aukštoji g. 3/3a
nuo 8 d. – Monikos Furmanavičiūtės tapybos darbų paroda „Paviršutinė“

Klaipėdos galerija
Bažnyčių g. 6
iki 14 d. – Romo Klimavičiaus paroda „Improvizacijos“

Šiauliai

„Laiptų galerija“
Žemaitės g. 83
Loretos ir Ričardo Zdanavičių tapybos paroda „Pavasaris rudenį“

Dailės galerija
Vilniaus g. 245
nuo 14 d. – Algio Griškevičiaus tapybos, objektų ir fotografijų paroda

Fotografijos muziejus
Vilniaus g. 140
Juozapo Čechavičiaus meninių fotografijų paroda „Juozapo Čechavičiaus Vilnius“
iki 10 d. – Ingridos Mockutės-Pocienės aktų fotografijų paroda „Susiliejimai“

Panevėžys

Dailės galerija
Respublikos g. 3
Mariaus Abramavičiaus fotografijų paroda „Šviesos akmenėlių gaudymas“
iki 10 d. – Šiaulių jaunųjų menininkų paroda „Profiliai“

„7md“ rekomenduoja

Dailė

Vilniaus Pamėnkalnio galerijoje jauna tapytoja Eglė Ulčickaitė paveikslais mąsto apie nepatirtą, bet daiktuose atpažintą laiką, siurrealistiškas *déjà visité* būsenas. Paroda taip ir vadinasi – „Chrono-teka“. Į drobę perkelti objektai-laiko fragmentai kaupiasi į keistą kolekciją, kurioje bendra praeitis ir atpažįstama, ir ne – stebima per tapybos ir menininkės stiliaus filtrą, kuriantį nostalgišką atstumą iki to, kas galėtų gulėti čia pat, apčiuopiamas, net užuodžiamas. Pati Ulčickaitė savo intencijas aiškina noru prisijaukinti tai, ko nepažįsta: „Bandau suprasti, iš ko kyla paradoksalus ir laikinumo, ir kartojimosi įspūdis – įspūdis ne kaip impresija, o kaip įspaudas, vidinio laiko tėkmėje įsispaudžiantis pėdsakas.“

Muzika

Balandžio 9 d. 19 val. Filharmonijos Didžiojoje salėje muzikuoja Lietuvos publikai puikiai pažįstama smuikininkė Rūta Lipinaitytė, diriguoja Austrijai atstovaujantis serbų kilmės dirigentas Aleksandaras Markovićius, Filharmonijos scenoje parengęs ne vieną įdomią programą, 2006 m. debiutavęs su garsiuoju Vienos filharmonijos orkestru. Beje, su Modestu Pitrėnu 2003-iaisiais jis pasidalijo I premiją ir aukso medalį prestižiniame G. Fitelbergo dirigentų konkurse Katovicuose. Solo griežianti R. Lipinaitytė pastaruoju metu neretai pasirodo Lietuvos salėse, yra Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Styginių katedros vadovė, buvo ilgametė ansamblio „Kremerata Baltica“ narė. Programoje Josepho Achrono, Richardo Strausso kūriniai.

Teatras

Balandžio 9, 10 d. 16 val. Lietuvos nacionalinio dramos teatro Mažojoje salėje premjera – Povilo Makausko „Laimingasis Princas“ pagal to paties pavadinimo Oscaro Wilde'o pasaką. Jauno režisieriaus, Gintaro Varno studento darbas skirtas paaugliams ir suaugusiems. Pasak jo, spektaklis kvies susimąstyti apie grožio likimą ir prigimtį.

Spektakliai

Vilnius

Nacionalinis operos ir baleto teatras
8 d. 18.30 – „ŽYDRASIS DUNOJUS“ (pagal J. Strausso muz.). Dir. – A. Šulčys
9 d. 18.30 – P. Čaikovskio „EUGENIJUS ONEGINAS“. Muzikos vad. ir dir. – M. Pitrėnas
10 d. 12 val. – B. Pawlowskio „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“. Dir. – A. Šulčys
10 d. 17 val. *Kamerinėje salėje* – operos solistės I. Linaburgytės jubiliejui. Dalyvauja operos solistai R. Šilinskaitė, A. Miknytė, D. Stumbras, L. Norvaišas ir kt.
14 d. 18.30 – R. Wagnerio „SKRAJOJANTIS OLANDAS“. Dir. – R. Šervenikas
15 d. 18.30 – G. Kuprevičiaus „ČIURLIONIS“. Dir. – J.M. Jauniškis

Nacionalinis dramos teatras
8 d. 18.30 – A. Puškino „BORISAS GODUNOVAS“. Rež. – E. Nekrošius
9 d. 18.30 – T. Słobodzianeko „MŪSŲ KLASĖ“. Rež. – Y. Ross
10 d. 17 val. – Dante's Alighieri „DIEVIŠKOJI KOMEDIJA“. Rež. – E. Nekrošius („Meno fortas“)
12 d. 18.30 – „KOSMOSAS+“. Rež. – K. Dehlholm („Hotel Pro Forma“)
14, 15 d. 17 val. – M. Ivaškevičiaus „IŠVARYMAS“. Rež. – O. Koršunovas

Mažoji salė
9, 10 d. 16 val. – PREMJERA! O. Wilde'o „LAIMINGASIS PRINCAS“. Rež. – P. Makauskas, dail. – J. Skuratova, vaizdo projekcijų aut. – D. Kačonaitė, choreogr. – D. Kolomyckis. Vaidina A. Danusas, M. Jocys, A. Jurgaitis, K. Kasperavičius, D. Kolomyckis, K.E. Mikolajūnaitė, A.A. Sirgėdaitė ir kt.
12 d. 19 val. – „SAPNAS“. Rež. – K. Gudmonaitė
13 d. 19 val. – I. Bergmano „INTYMŪS POKALBIAI“. Rež. – V. Rumšas
14 d. 19 val. – „BALTAS SODININKAS“ (VšĮ „Vytauto Kernagio fondo“ spektaklis). Rež. – V.V. Landsbergis

Vilniaus mažasis teatras
15, 16 d. 18.30 – PREMEJERA! F. Schillerio „MARIJA STIUART“. Rež., scenogr. aut. – A. Areima, kost. dail. – M. Gurskytė, choreogr. – M. Stabačinskas. Vaidina I. Patkauskaitė, E. Latėnaitė, T. Rinkūnas, D. Ciunis, A. Šataitė, M. Vaitiekūnas, T. Stirna, E. Mikulskis, M. Capas, V. Rumšas, A. Šinkūnas ir kt.

Valstybinis jaunimo teatras
8 d. 18 val. – P. Vaičiūno „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus
9 d. 12, 14 val., 10 d. 12 val. – „KAKĖ MAKĖ“ (pagal L. Žutautės knygas vaikams). Insc. aut. ir rež. – V. Kuklytė (Salė 99)
9 d. 18 val. – teatro ir kino projektas „TERITORIJA“ (pagal M.K. Oginskio priesakus sūnui). Insc. aut. ir rež. – A. Pukelytė
10 d. 16 val. – P. Demirskio „NESISTEBĖK, JEI KAS NORS ATEIS PADEGTI TAVO NAMŲ“. Rež. – A. Jankevičius
13 d. 18 val. – R. Thomas „AŠTUONIOS MYLINČIOS MOTERYS“. Rež. – B. Latėnas
15 d. 18 val. – D. Wassermano „SKRYDIS VIRŠ GEGUTĖS LIZDO“. Rež. – V. Griško

Oskaro Koršunovo teatras
9 d. 19 val. OKT studijoje – PREMJERA! S. Kane „APVALYTIEJI“. Rež., scenogr. – O. Koršunovas
11 d. 19 val. *OKT Studijoje* – W. Shakespeare'o „JULIJUS CEZARIS“. Rež. – A. Areima
14, 15 d. 19 val. *OKT Studijoje* – „DIEVAS YRA DJ“ (pagal F. Richterio pjesę). Rež. – K. Gudmonaitė

Rusų dramos teatras
8 d. 18.30 – I. Vyrypajevo „DREAMWORKS“ (su lietuviškais titrais). Rež. – G. Surkovas
9 d. 16 val. – PREMJERA! „DOSTOJEVSKIO ANGELAI“ (F. Dostojevskio kūrinių motyvais). Scen. aut. ir rež. – B. Mar, komp. – A. Kučinskas, dail. – K. Norvilaitė. Vaidina B. Mar
9 d. 18.30 – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĖ“. Rež. – M. Poliščiukas (Prancūzija)
10 d. 12 val. – J. Ščiuckio „COLIUKĖ“. Rež. – J. Ščiuckis
10 d. 18.30 – PREMJERA! A. Čechovo „MEŠKA“. Rež. – K. Krasilnikovaitė
13 d. 18.30 – interaktyvi džiazo komunikacija „Jazz&Co Communication“
14 d. 18.30 – A. Gribojedovo „VARGAS DĖL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus

Vilniaus teatras „Lėlė“
Mažoji salė
8, 16 d. 18.30 – PREMJERA! „TIESIOG ŽMOGUS“ (pagal J. Erlicką). Rež. – D. Butkus

„Menų spaustuvė“
9 d. 13 val. *Stiklinėje salėje* – „SEKRETAI IŠ BŪTŲJŲ LAIKŲ“. Rež. – S. Degutytė
10 d. 12 val. *Kišeninėje salėje* – „PASAKA APIE KARALIUS“. Rež. – S. Degutytė
10 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – PREMJERA! „TAMOŠIUS BEKEPURIS“ (pagal K. Binkio poemą). Rež. – C. Graužinis (teatras „Cezario grupė“)
12 d. 18.30 *Juodojoje salėje* – „LIETAUS ŽEMĖ“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)
13 d. 18.30 *Kišeninėje salėje* – „BRANGIOJI MOKYTOJA“. Rež. – I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“)
14 d. 19 val. *Stiklinėje salėje* – J. Paškevičiaus „RIBOS“. Rež. – T. Montrimas („Atvira erdvė“)

Kaunas

Nacionalinis Kauno dramos teatras
9 d. 12 val. *Didžiojoje scenoje* – I. Paliulytės „ASTRIDA“. Rež. – I. Paliulytė
9 d. 18 val. *Rūtos salėje* – R. Gary „AUŠROS PAŽADAS“. Inscenizacijos aut. ir rež. – A. Sunklodaitė
10 d. 12 val. *Ilgojoje salėje* – I. Paliulytės „ANDERSENO GATVĖ“. Rež. – I. Paliulytė
12 d. 18 val. *Rūtos salėje* – „BALTAS SODININKAS“. Rež. – V.V. Landsbergis (VŠĮ „Vytauto Kernagio fondas“)
12 d. 19 val. *Mažojoje scenoje* – J. Tumo-Vaižganto „ŽEMĖS AR MOTERS“. Rež. – T. Erbrėderis
13, 14 d. 18 val. *Rūtos salėje* – D. Loher „KLAROS SANTYKIAI“. Rež. – R. Atkočiūnas

Kauno valstybinis muzikinis teatras
8 d. 18 val. – F. Wildhorno „KARMEN“ (miuziklas pagal P. Mérimée romaną). Dir. – J. Janulevičius
10 d. 12, 18 val. – A. Jasenkos „DRYŽUOTA OPERA“. Rež. – V. Martinaitis, dir. – V. Visockis
13 d. 18 val. – E. Johno, T. Rice'o „AIDA“. Dir. – J. Janulevičius
14 d. 18 val. – „ŽYDRASIS DUNOJUS“ (pagal J. Strausso muziką). Dir. – J. Geniušas

Kauno kamerinis teatras
8 d. 11 val. – D. Čepauskaitės „TRYS NARSŪS PARŠIUKAI“. Rež. – A. Rubinovas
8, 10 d. 18 val. – M. Jones „AKMENYS JO KIŠENĖSE“. Rež. – B.G. Padegimas
9 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „BE GALO ŠVELNI ŽMOGŽUDYSTĖ“. Rež. – S. Rubinovas
14 d. 11 val. – D. Čepauskaitės „LAPĖ IR VIŠTA“

Kauno mažasis teatras
9 d. 18 val. – PREMJERA! J. Genet „TARNAITĖS“. Rež. – R. Kimbraitė
10 d. 12 val. – A. Dilytės „AGUONOS ŠOKIS“. Rež. – A. Baniūnas
14 d. 19 val. – M. Valiuko „BARAKUDŲ MEDŽIOKLĖ ŽALIEMS“. Rež. – M. Valiukas

Kauno lėlių teatras
9 d. 12 val. – „PRINCESĖS GIMTADIENIS“. Rež. – A. Stankevičius
10 d. 12 val. – „ZUIKIO KAPRIZAI“. Rež. – A. Stankevičius

Klaipėda

Klaipėdos valstybinis dramos teatras
9 d. 12 val. *Didžiojoje salėje* – K. Macijausko „NUTIKIMAI SMALIŽIŲ ŠALYJE“. Rež. – K. Macijauskas
9 d. 18.30 – PREMJERA! E. De Filippo „KALĖDOS KUPJELŲ NAMUOSE“. Rež. – P. Gaidys. Vaidina V. Jočys, R. Idzelytė, D. Švirėnas ir kt.
10 d. 12 val. *Mažojoje salėje* – S. Maršako „KATĖS NAMAI“. Rež. – D. Rabašauskas
10 d. 17 val. *Didžiojoje salėje* – I. Turgenevo „ĮNAMIS“. Rež. – A. Lebeliūnas
12 d. 18 val. *Panevėžio bendruomenių rūmuose* – H. Ibseno „LAUKINĖ ANTIS“. Rež. – R. Rimeikis
14 d. 18.30 *Didžiojoje salėje* – P. Gladilino „IŠ MIGLOS IŠNIRO ANGELAS“. Rež. – R. Rimeikis
14 d. 19 val. *Kamerinėje salėje* – M. Ravenhillo „PRODUKTAS“. Rež. – T. Jašinskas

Šiauliai

Valstybinis Šiaulių dramos teatras
8 d. 18 val. – M. Pagnolio „DUONKEPIO ŽMONA“. Rež. – A. Lebeliūnas
9 d. 18 val. – M. Myllyaho „CHAOSAS“. Rež. – Y. Ross (Lietuvos nacionalinis dramos teatras)
10 d. 12 val. – „APIE MEILĘ, KARĄ IR KIŠKIO KOPŪSTUS“ (pagal A. Saksės pasakas). Rež. – A. Giniotis
10 d. 18 val. – „APIE ŽMOGŲ, NUŽUDŽIUSĮ GULBĘ“. Rež. – A. Giniotis

Panevėžys

Juozo Miltinio dramos teatras
9 d. 18 val. – PREMEJRA! A. Šlepiko „LIETAUS DIEVAS“. Rež. – J. Dautartas
10 d. 12 val. – „IŠGELBĖKIME KENGŪRIUKĄ“. Rež. – V. Kupšys
10 d. 16, 19 val. – koncertas „Viskas netrukus baigsis“ („Liūdni slibinai“)
10 d. 18 val. – M. Ravenhillo „BASEINAS (BE VANDENS)“. Rež. – M. Klimaitė
13 d. 18 val. – „KITAS KAMPAS“ (Improvizacijos teatras)
14 d. 18 val. – orkestro „Panevėžio Garsas“ koncertas „Pagaliau tave radau“

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija
9 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – simfoninės muzikos koncertas „Didvyrio gyvenimas“. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistė R. Lipinaitytė (smuikas). Dir. – A. Markovićius. Programoje J. Achrono, R. Strausso kūriniai
10 d. 15 val. *Trakų pilies Didžiojoje menėje* – Čiurlionio kvartetas, K. Stonkus (akordeonas). Programoje A. Ginasteros, A. Piazzollos kūriniai
10 d. 16 val. *Taikomosios dailės muziejuje* – kompozitorės K. Vasiliauskaitės autorinis jubiliejinis koncertas „Saulės giesmė“. Valstybinis Vilniaus kvartetas, choras „Aidija“ (vad. – R. Gražinis), Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos choro grupė (chormeist. – G. Trimirkaitė), fortepijoninis trio „Kaskados“, A. Gurinavičius (kontrabosas), J. Gelgotaitė (obojus), G. Gelgotas (fleita), G. Labanauskas (trimitas). Koncertą veda L. Ligeikaitė. Programoje K. Vasiliauskaitės kūriniai
13 d. 18 val. *Klaipėdos koncertų salėje*, 16 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – J. Juzeliūno gimimo 100-mečiui. Lietuvos kamerinis orkestras, Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ merginų choras (vad. – J. Vaitkevičienė), solistai Dž. Bidva (smuikas), K. Juodelytė (vargonai). Dir. – A. Čepaitė. Koncertą veda J. Skiotytė-Norvaišienė. Programoje B. Bartóko, J. Juzeliūno, A. Pärto kūriniai
15 d. 16 val. *Kėdainių kultūros centre* – Valstybinis Vilniaus kvartetas. Solistė J. Gedmintaitė (sopranas). Programoje B. Smetanos, A. Dvořáko, W.A. Mozarto kūriniai

Vilnius

Kongresų rūmai
9 d. 12 val. – Gediminas ir Ainis Storpirščiai, Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – R. Šumila. Programoje G. Storpirščio kūrybos dainos
15 d. 19 val. – Baltijos šalių orkestrų festivalis. Trečiasis koncertas. Lietuva. A. Palei (fortepijonas), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – G. Rinkevičius. Programoje P. Čaikovskio, I. Stravinskio kūriniai

Lietuvos muzikų rėmimo fondas
S. Vainiūno namuose
9 d. 12 val. – Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos fortepijono mokytojos, koncertmeisterės A. Jurkūnienės mokiniai
12 d. 18 val. – smuiko pedagogės I. Gylytės ugdytiniai
13 d. 18 val. – Vilniaus J. Tallat-Kelpšos konservatorijos fortepijono ir vokalinio skyrių mokiniai bei mokytojai
10 d. 14 val. *Vilniaus arkikatedroje bazilikoje* – G. Kviklys (vargonai), R. Maciūtė (sopranas), S. Liamo (sopranas), I. Prudnikovaitė (mecosopranas), A. Vizgirda (fleita), R. Beinaris (obojus), LNF ansamblis „Musica humana“ (vad. ir dir. – A. Vizgirda), V. Juodpusis (muzikologas)
Muzikos festivalis „Sugrįžimai“
8 d. 17.30 val. *Ukmergės meno mokykloje*, 12 d. 18 val. *Taikomosios dailės muziejuje* – B. Stundžiaitė (fortepijonas, Lietuva, D. Britanija), V. Čivas (saksofonas, Lietuva, D. Britanija), M. Stundžia (perkusija)
13 d. 18 val. *Vilniaus paveikslų galerijoje* – J. Babelytė (kontraltas, Lietuva, Italija), L. Dužinskas (fortepijonas); „Duetas unicum“: G. Šiaulytė (keltiška arfa, Lietuva, Vokietija), I. Spalinskaitė (kanklės)

Lietuvos muzikos ir teatro akademija
12 d. 19 val. *Didžiojoje salėje* – „Koncertas tėra žaidimas“. Fortepijoninis trio „Thirty Fingers“, fortepijoninins duetas „B12“ bei ansamblis „Synaesthesis“

Šv. Jonų bažnyčia
9 d. 18 val. – vokalinės ir vargonų muzikos koncertas „Ave Maria“. Dalyvauja Z. Martinavičiūtė-Grigienė (sopranas) bei LMTA Vargonų ir klavesino katedros studentės T. Pargaliauskaitė ir G. Garmašaitė (vargonai)

Šv. Kotrynos bažnyčia
9 d. 19 val. – E. Tonne (gitara), D. Artemenko (smuikas)
12 d. 19 val. – O. Kolobovaitė (vokalas), J. Leitaitė (vokalas), J. Šervenikas (fortepijonas), J. Suchanovas (fortepijonas)
14 d. 19 val. – L. Gubaidulina (sopranas), Vilniaus miesto savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras. Dir. – D. Katkus. Programoje W.A. Mozarto, G. Puccini, V. Bellini ir kt. kūriniai

Valdovų rūmai
8 d. 18 val. *Didžiojoje renesansinėje menėje* – koncertas „Suartinti muzikos“. Dalyvauja Vilniaus Naujosios Vilnios muzikos mokyklos kamerinis orkestras (vad. – R. Sviackevičius), Vilniaus Naujosios Vilnios smuikininkų ansamblis (vad. – A. Kijevič, koncertmeisterė A. Keslerienė), A. Noviko džiazo mokyklos vokalinė grupė „Jazz Island“ (vad. – A. Novikas), E. Špokaitės baleto mokyklos šokėjos, J. Stupnianek (sopranas), I. Pliavgo (sopranas)

Vakarai

Vilnius

Rašytojų klubas
8 d. 17 val. – „Naujasis Židinys-Aidai“ pristato knygą „Apie karalystę: Petrą Dirgėlą kalbina Vilius Bartninkas“. Dalyvauja filosofas V. Bartninkas, literatūros kritikė J. Sprindytė, rašytojas V. Martinkus, diskusiją moderuoja poetas A. Gailius
13 d. 17.30 – poetas D. Gintalas pristato eilėraščių knygą „Adatos“. Dalyvauja poetas G. Norvilas ir muzikantas G. Ambrazevičius

Bibliografinės žinios

MENAS

Julius Juzeliūnas : [kompozitoriaus] gyvenimo ir veiklos panorama, kūrybos įžvalgos : monografija / Algirdas Jonas Ambrazas ; Lietuvos kompozitorių sąjunga, Lietuvos muzikos ir teatro akademija. – Vilnius : Lietuvos kompozitorių sąjunga, 2015 (Vilnius : Petro ofsetas). – 706, [2] p. : iliustr., faks., nat., portr.. – Santr. angl.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-609-8038-09-5 (įr.)

Pranas Domšaitis. Vaizduotės realybė = Pranas Domšaitis. Reality of the imagination : [albumas-katalogas] / Kristina Jokubavičienė ; [vertėja Albina Strunga]. – Vilnius : Lietuvos dailės muziejus, 2015 ([Vilnius] : Standartų sp.). – 591, [1] p. : iliustr.. – Gretut. tekstas liet., angl.. – Tiražas 700 egz.. – ISBN 978-609-426-070-4 (įr.)

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Gera lemiantys ženklai : puikios ir teisingos Agnes Nater pranašystės, raganos Agnes Nater : [romanas] / Terry Pratchett, Neil Gaiman ; [vertė Adas Macevičius ir Elena Macevičiūtė]. – Vilnius : Bonus animus, [2016] (Vilnius : BALTO print). – 389, [1] p.. – Tiražas [800] egz.. – ISBN 978-9955-754-45-9 (įr.) : [12 Eur]

Gimtieji namai : poezijos lyrika / Liudvikas Galdikas. – Vilnius : Kriventa, 2016 (Vilnius : Standartų sp.). – 199, [1] p. : portr.. – Tiražas 250 egz.. – ISBN 978-609-462-059-1 (įr.)

Kai tu išeini : romanas / Jodi Picoult ; iš anglų kalbos vertė Irena Kupčinskienė. – Vilnius : Alma littera, 2016 (Vilnius : Petro ofsetas). – 394, [2] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-01-2118-4 (įr.) : [9 Eur 22 ct]

Kiekvieną dieną kaip maža mergaitė : romanas / Michela Tilli ; iš italų kalbos vertė Ieva Mažeikaitė-Frigerio. – Vilnius : Alma littera, 2016 (Kaunas : Spindulio sp.). – 277, [2] p.. – Tiražas 1600 egz.. – ISBN 978-609-01-2239-6 (įr.) : [6 Eur 75 ct]

Mano rojus : poezijos lyrika / Liudvikas Galdikas. – Vilnius : Kriventa, 2015 (Vilnius : Standartų sp.). – 207, [1] p. : portr.. – Tiražas 350 egz.. – ISBN 978-609-462-052-2 (įr.)

Pažvelk į debesų paveikslą : [eilėraščiai] / Joana Klimašauskienė. – Kaišiadorys : Printėja, 2016 (Kaišiadorys : Printėja). – 165, [1] p. : portr.. – Tiražas 100 egz.. – ISBN 978-609-445-304-5

Vaistininko duktė : romanas / Charlotte Betts ; iš anglų kalbos vertė Zita Marienė. – Vilnius : Alma littera, 2016 (Vilnius : Standartų sp.). – 378, [3] p.. – Tiražas 1800 egz.. – ISBN 978-609-01-2202-0 (įr.) : [9 Eur 22 ct]

Žmogus, kuris norėjo būti laimingas : romanas / Laurent Gounelle ; iš prancūzų kalbos vertė Erika Sabaliauskaitė. – Vilnius : Alma littera, 2016 (Vilnius : Spauda). – 159, [1] p.. – (Skaitytojų pamėgtos, ISSN 2424-3485). – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-01-2074-3 : [4 Eur 53 ct]

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Ar sakiau, kad myliu tave? : [romanas] / Estelle Maskame ; iš anglų kalbos vertė Simona Kaziukonytė. – Vilnius : Alma littera, 2016 (Vilnius : BALTO print). – 396, [3] p.. – Trilogijos „Ar sakiau, kad myliu tave?“ 1-oji knyga. – Tiražas 2200 egz.. – ISBN 978-609-01-2198-6 (įr.)

Dantukų fėja : [pasaka] / [Lulu Frost, Fran Brylewska ir Lorna Brown] ; [iš anglų kalbos vertė Vida Bėkštienė]. – Vilnius : Alma littera, 2016 (Spausd. Kinijoje). – [26] p. : iliustr.. – Aut. nurodytos virš.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-01-1354-7 : [4 Eur 27 ct]

Gražiausi eilėraščiai vaikams / dailininkė Asta Kulikauskaitė Rastauskienė. – Vilnius : Alma littera, 2016 (Vilnius : Standartų sp.). – 63, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-01-2133-7 (įr.) : [6 Eur 35 ct]

Raudonkepuraitė : įgarsinta vakaro pasakėlė / [dailininkas Sergi Dominguez Font] ; [įgarsino Violeta Mickevičiūtė]. – Vilnius : Alma littera, [2015] (Spausd. Kinijoje). – [10] p. : iliustr.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-01-1915-0 : [8 Eur 82 ct]

Siuntėjas : [romanas] / Lois Lowry ; iš anglų kalbos vertė Viltaras Alksnėnas ; iliustravo Jolanta Talaikienė. – 2-asis patais. leid.. – Vilnius : Alma littera, 2016 (Vilnius : Spauda). – 211, [2] p. : iliustr.. – (10+ : klasika, ISSN 1822-7171). – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-01-1150-5 (įr.)

Širdis : [romanas] / Edmondo De Amicis ; iš italų kalbos vertė Algimantas Gudaitis ; [iliustravo A. Ferraguti, E. Nardi ir A.G. Sartorio (1905 metų leidimo iliustracijos)]. – Vilnius : Alma littera, 2016 (Vilnius : Spauda). – 412, [2] p. : iliustr.. – (10+ : klasika, ISSN 1822-7171). – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-01-0087-5 (įr.) : [4 Eur 53 ct]

Parengė Aldona Barodicaitė. Redagavo Gražina Kubilienė.
Lietuvos nac. M. Mažvydo b-ka. Bibliografijos ir knygotyros centras

Neištartas padėkos žodis

Man didelė garbė, kad kartu su Mariumi Ivaškevičiumi esu apdovanotas „Auksiniu scenos kryžiumi“. Šis apdovanojimas mane labai pradžiugino ir, turiu pasakyti, išties nustebino. Niekada nebūčiau pagalvojęs, kad po pirmųjų triuškinančių „Didžio blogio“ recenzijų viskas taip apsivers: spektaklis nominuojamas ir net apdovanojamas. Esu nepaprastai laimingas, kad komisija balsavo už mūsų spektaklį. Tai puikus mūsų visos grupės ir ypač nuostabių aktorių darbo pripažinimas. Ačiū jums.

Tai galėtų būti mano padėkos žodis, kurį būčiau taręs per apdovanojimų ceremoniją. Veikiausiai būčiau norėjęs pasidalinti savo džiaugsmu su kūrybine grupe, jei tik atsakingi asmenys būtų mane informavę apie nominaciją ir apdovanojimą ar bent pakvietę į ceremoniją.

Po premjeros mes išsiskyrėme su gerais jausmais, todėl norėčiau, kad kas nors man paaiškintų, kas atsitiko.

Árpád Schilling

Savaitės filmai

„Padangių akis“

10-oji Kloverfyldo gatvė **

Jauna moteris atsibunda rūsyje po automobilio avarijos. Nesuvokdama, kaip čia atsidūrė, iš pradžių ji nusprendžia, kad yra pagrobta. Moters sargas bando aiškinti, kad išgelbėjo ją nuo cheminės katastrofos ir kad pasaulis už rūsio ribų netinkamas gyventi. Tačiau moteris nusprendžia pabėgti. Dano Trachtenbergo fantastiniame trileryje pagrindinius vaidmenis sukūrė Mary Elizabeth Winstead, Johnas Goodmanas, Johnas Gallageris (JAV, 2016). (Vilnius)

Erelis Edis ***

Britų aktoriaus ir režisieriaus Dexterio Fletcherio filmas remiasi tikra istorija apie šuolininką nuo tramplyno Eddie Edwardsą, kuris turėjo vienintelę svajonę – dalyvauti olimpinėse žaidynėse. Tačiau išgarsėjo jis tuo, kad visose varžybose užimdavo paskutines vietas. Vis dėlto 1988-aisiais jis atsidūrė tarp Kalgario žiemos olimpinių žaidynių dalyvių. Pagrindinius vaidmenis filme sukūrė Taronas Egertonas, Hugh Jackmanas, Christopheris Walkenas (D. Britanija, JAV, Vokietija, 2016). (Vilnius)

Londono apgultis **

Paslaptingomis aplinkybėmis žūsta D. Britanijos premjeras. Į jo laidotuves atvyksta daugelio šalių vadovai. Netrukus Londoną sukrečia sprogimai, o laidotuvės virsta pasikėsinimu į pasaulio lyderius. Tik trys žmonės išsaugo viltį, kad pasaulinę katastrofą dar bus galima sulaikyti: JAV prezidentas (Aaron Eckhart), jo padėjėjas, ištikimas specialiųjų tarnybų agentas (Gerard Butler), ir anglų MI-6 agentė (Charlotte Riley), kuri nepasitiki niekuo. Babako Najafi filme taip pat vaidina Morganas Freemanas, Angela Basset ir kt. (JAV, D. Britanija, Bulgarija, 2016). (Vilnius)

Metų laikai ****

Dokumentinis Jacques'o Perrino ir Jacques'o Cluzaud filmas kviečia pakeliauti po Europą kartu su laukiniais gyvūnais, su kuriais čia kartu gyvename nuo ledynmečio iki mūsų dienų. Tada 80 tūkstančių metų truko žiema, paskui visą žemyną padengė milžiniškas miškas. Kai pradėjo formuotis metų laikai, peizažas pasikeitė, keitėsi fauna ir flora. Šis filmas – jaudinantis pasakojimas, atskleidžiantis, kaip rutuliojosi ilga ir audringa istorija, sujungusi žmogų ir gyvūnus (Prancūzija, Vokietija, 2015). (Vilnius)

Mėnulio afera ***

Ką tik iš Vietnamo grįžęs slaptas CŽV agentas Tomas (Ron Perlman) 1969-ųjų birželį vyksta į Londoną. Jo užduotis – rasti režisierių Stanley Kubricką ir įtikinti jį kurti filmą apie JAV astronautų išsilaipinimą Mėnulyje, jei reali „Apollo 11“ misija nepavyktų. Tačiau vietoj režisieriaus jis sutinka raudonplaukį aferistą Džonį (Rupert Grint), kuris surengia filmavimą pornografinių filmų studijoje. Antoine'o Bardou-Jacquet parodijoje su meile atkurtas 7-asis dešimtmetis, o veiksmas kupinas tokių idiotiškų siužeto posūkių, kad jie ima priminti realybę (Prancūzija, 2016). (Vilnius)

Padangių akis ***

Žvalgybos pulkininkė Ketrin Pauel (Helen Mirren) vadovauja slaptai operacijai Nairobyje: padedant dronams reikia surasti besislapstančią teroristų grupę. Ji sužino, kad teroristai planuoja įvykdyti teroro aktą, todėl reikia kuo greičiau juos sunaikinti. Pilotas Styvas Votsas ketina atakuoti teroristų slaptavietę, tačiau mato, kad šalia atsidūrė maža mergaitė. Pulkininkei teks nuspręsti, kaip pasielgti šioje situacijoje. Pietų Afrikos režisieriaus Gavino Hoodo filme vieną paskutinių vaidmenų sukūrė šiemet miręs Alanas Rickmanas. Taip pat vaidina Aaronas Paulas, Barkhadas Abdi, Phoebe Fox, Lex King, Danielis Foxas, Jessica Jones (D. Britanija, 2015). (Vilnius)

****** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas,
*** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

Vilnius

Forum Cinemas Vingis

8 d. – Šokis svajonės ritmu (Rumunija) – 16, 18.40; 9–14 d. – 16, 18.15
8–14 d. – Padangių akis (D. Britanija) – 20.30
10 d. – L. Minkaus „Don Kichotas“. Transliacija iš Maskvos Didžiojo teatro – 18 val.
8–14 d. – „Kino pavasaris“ (repertuarą žiūrėkite *www.forumcinemas.lt*)
Kung fu panda 3 (JAV) – 11.15, 13 val.
Erelis Edis (D. Britanija, JAV, Vokietija) – 15.15
Betmenas prieš Supermeną: teisingumo aušra (JAV) – 17.45
10-oji Kloverfyldo gatvė (JAV) – 21 val.
Zootropolis (JAV) – 13.30
Kria-Kria-Keriai (Rusija, JAV, Kinija) – 11 val.

Forum Cinemas Akropolis

8–14 d. – Šokis svajonės ritmu (Rumunija) – 12, 14.15, 16.30, 18.50, 21.20
Padangių akis (D. Britanija) – 14, 16.20, 18.40, 21.30
8–14 d. – „Kino pavasaris“ (repertuarą žiūrėkite *www.forumcinemas.lt*)
12 d. – Hardcore Henris (Rusija, JAV) – 19.30
13 d. – Bosė (JAV) – 19 val.
8–14 d. – 10-oji Kloverfyldo gatvė (JAV) – 11, 13.30, 16, 18.30, 21.10
Kria-Kria-Keriai (Rusija, JAV, Kinija) – 10.50, 12.40
Betmenas prieš Supermeną: teisingumo aušra (3D, JAV) – 10.10, 15.50, 17.30, 20.40
8, 11–14 d. – Kung fu panda 3 (JAV) – 11.20, 15.10, 17 val.; 9, 10 d. – 10.30, 11.20, 15.10, 17 val.
8–14 d. – Kung fu panda 3 (3D, JAV) – 12.50
8, 9, 11–14 d. – Zootropolis (JAV) – 10.20, 11.30, 13, 15.30; 10 d. – 10.20, 13, 15.30
8–14 d. – Zootropolis (3D, JAV) – 13.20
8–11, 13, 14 d. – Gautas iškvietimas (rež. T. Vidmantas) – 13.40, 19.20, 21.40; 12 d. – 13.40, 21.40
8–14 d. – Divergentės tęsinys. Lojalioji (JAV) – 15.40, 20.50
Erelis Edis (D. Britanija, JAV, Vokietija) – 18.20, 21 val.
8–12, 14 d. – Londono apgultis (D. Britanija, JAV, Bulgarija) – 19 val.
8–14 d. – Metų laikai (dok. f., Prancūzija, Vokietija) – 14.40

Skalvija

Vilniaus kino festivalis „Kino pavasaris“
8 d. – Juoda (Belgija) – 15 val.
8 d. – Angeliškas pokalbis (D. Britanija) – 17 val.
8 d. – Gimtinė (Turkija, Graikija) – 19 val.
8 d. – Iš toli (Venesuela, Meksika) – 21 val.
9 d. – Berniukas ir pasaulis (Brazilija) – 11 val.
9 d. – Šuns širdis (JAV) – 13 val.
9 d. – Tūkstantis ir viena naktis. I dalis. Neramioji (Portugalija, Prancūzija, Vokietija) – 14.45
9 d. – Tūkstantis ir viena naktis. II dalis. Apleistoji (Portugalija, Prancūzija, Vokietija, Šveicarija) – 17.30
9 d. – Tūkstantis ir viena naktis. III dalis. Pakerėtoji (Portugalija, Prancūzija, Vokietija, Šveicarija) – 20.30
10 d. – Gražuolė ir Sebastianas. Nuotykiai tęsiasi (Prancūzija) – 11 val.
10 d. – Komuna (Danija, Švedija, Nyderlandai) – 13.15, 14 d. – 18.30
10 d. – Troškulys (Bulgarija) – 15.45
10 d. – Birželis, vasaros pradžia (rež. R. Vabalas) – 18 val.
10 d. – Ričardas III (D. Britanija, JAV) – 20.30
11 d. – Vyrai ir viščiukai (Danija) – 14.45
11 d. – Frankofonija (Vokietija, Prancūzija, Nyderlandai) – 17 val.
11 d. – Gimdymas (Kolumbija) – 19 val.
11 d. – Didybės kapinės (Tailandas, D. Britanija, Vokietija, Prancūzija, Malaizija) – 21.15
12 d. – Trumanas (Ispanija, Argentina) – 12.45
12 d. – Apie futbolą (Ispanija) – 17 val.
12 d. – Valpurgijos naktis (Lenkija) – 18.45
12 d. – Mustangės (Prancūzija, Vokietija, Turkija) – 20.45
13 d. – Klubas (Čilė) – 14.45
13 d. – Akmuo ant akmens (rež. R. Vabalas) – 17 val.
13 d. – Makbetas (D. Britanija, JAV) – 19.15
13 d. – Avinai (Islandija, Danija) – 22 val.
14 d. – Honkongo trilogija (Honkongas) – 15 val.
14 d. – Ateljė „Rojaus drabužiai“ (rež. A. Griniūtė, Lietuva, Suomija, Estija) – 17 val.
14 d. – Praradimas (JAV) – 21 val.

Pasaka

8 d. – Naujausias testamentas (Belgija, Prancūzija, Liuksemburgas) – 12.15; 10 d. – 21.15; 13 d. – 13 val.
8 d. – Bambeklis (Suomija) – 14.30; 9 d. – 14 val.; 10 d. – 14.45; 11 d. – 14.15; 14 d. – 18 val.
8 d. – Kaip žydėjimas vyšnios (Japonija, Prancūzija, Vokietija) – 16.30; 9 d. – 18.30; 10 d. – 16.45; 11 d. – 18.45; 12 d. – 18.30; 13, 14 d. – 15.30
8 d. – (Ne)Tikros prancūziškos vestuvės (Prancūzija) – 19 val.; 9 d. – 16.15; 10 d. – 19.15; 11 d. – 16.30; 12 d. – 16.30; 14 d. – 20.30
8 d. – Mėnulio afera (Prancūzija) – 21.15; 9 d. – 20.45; 11 d. – 21.15; 14 d. – 13.15
9 d. – Keliaujantys paukščiai (dok. f., Prancūzija) – 12 val.
10 d. – Kinozauro savaitgalis: pasakų skaitymas – 12 val.
10 d. – Mažasis riteris Trenkas (Vokietija) – 13 val.
11 d. – Meistras ir Tatjana (rež. G. Žickytė) – 12.15
12 d. – Aš už tave pakalbėsiu (dok. f., rež. M. Dejoie, V. Vareikytė) – 13 val.; 14 d. – 11 val.
12 d. – Edeno sodas (rež. A. Puipa) – 14.30
12 d. – Viena nepatogi akimirka (Prancūzija) – 21 val.

„Kino pavasaris“
8 d. – Šuns širdis (JAV) – 11.30; 11 d. – 19.15; 13 d. – 17 val.
8 d. – Kerol (D. Britanija) – 13.15
8 d. – Klubas (Čilė) – 16 val.
8 d. – Tūkstantis ir viena naktis. I dalis. Neramioji (Portugalija, Prancūzija, Vokietija, Šveicarija) – 18.15
8 d. – Tada blogai, dabar gerai (P. Korėja) – 21 val.
8 d. – Nekalti prisiminimai (D. Britanija, Airija, Turkija) – 12 val.; 10 d. – 14.30
8 d. – Tūkstantis ir viena naktis. II dalis. Apleistoji (Portugalija, Prancūzija, Vokietija, Šveicarija) – 14 val.; 10 d. – 16.30
8 d. – Hitchcockas / Truffaut (Prancūzija, JAV) – 16.45; 12 d. – 13.30; 14 d. – 17.15
8 d. – Evoliucija (Prancūzija, Belgija, Ispanija) – 18.45; 14 d. – 17.30
8 d. – Dama furgone (D. Britanija) – 20.45
9 d. – Hamletas (D. Britanija) – 11 val.
9 d. – Vyrai ir viščiukai (Danija) – 14.15
9 d. – Apostatas (Ispanija, Prancūzija, Čilė, Urugvajus) – 16.30
9 d. – Norfolkas (D. Britanija) – 18.45
9 d. – Omaras (Airija, D. Britanija, Prancūzija, Graikija, Nyderlandai) – 21 val.; 14 d. – 21.30
9 d. – Studentų filmų konkursas – 11.15
9 d. – Trumpas konkursas. Nugalėtojai – 13.30
9 d. – muzikinių klipų konkursas „Kažkas atsitiko“ – 16 val.
9 d. – Honkongo trilogija (Honkongas) – 18 val.; 12 d. – 11.30; 13 d. – 22.15;
9 d. – Namai (Irakas. Nuliniai metai) I dalis: prieš žlugimą (Irakas, Prancūzija) – 20 val.
10 d. – Junun (Meilės beprotybė) (JAV) – 13 val.
10 d. – Tobula diena skrydžiui (Ispanija) – 19.15
10 d. – Avinai (Islandija, Danija) 21 val.; 12 d. – 11 val.
10 d. – Trumpas konkursas. Sprendimas – 11 val.
10 d. – Trumpos lietuvių filmų premjeros – 13.30
10 d. – Trumpas konkursas. Nebylu – 15.30
10 d. – Valpurgijos naktis (Lenkija) – 17.45
10 d. – Namai (Irakas. Nuliniai metai) II dalis: po mūšio (Irakas, Prancūzija) – 19.45
11 d. – Berniukas ir pasaulis (Brazilija) – 11 val.
11 d. – Natūralus pasipriešinimas (Prancūzija, Italija) – 13 val.
11 d. – Juoda (Belgija) – 15 val.
11 d. – Kai nuvirsta medis (Ispanija) – 17.15
11 d. – Nemirtingas (Iranas) – 19.30
11 d. – Iš toli (Venesuela, Meksika) – 21.30
11 d. – Vangūs vakarai (D. Britanija, N. Zelandija) – 12 val.
11 d. – Tūkstantis ir viena naktis. III dalis. Pakerėtoji (Portugalija, Prancūzija, Vokietija, Šveicarija) – 14 val.; 12 d. – 18.45
11 d. – Mustangės (Prancūzija, Vokietija, Turkija) – 17 val.
12 d. – Meilė ir malonė (JAV) – 13.15
12 d. – Vienas plius viena (Prancūzija) – 16 val.
12 d. – Prospero knygos (D. Britanija, Nyderlandai, Japonija, Italija, Prancūzija) – 21.30
12 d. – Didybės kapinės (Tailandas, D. Britanija, Vokietija, Prancūzija, Malaizija) – 15.15
12 d. – Trumpas konkursas. Paslaptis – 18 val.
12 d. – Šeima (Australija, Kinija) – 20.30
13 d. – Viskas dėl šou (Islandija, D. Britanija) – 12.30; 13 d. – Įtūžis (Turkija, Prancūzija, Kataras) – 14.30
13 d. – Filmas apie šeimą (Čekija, Vokietija, Slovėnija, Prancūzija, Slovakija) – 19 val.
13 d. – Trumanas (Ispanija, Argentina) – 21.15
13 d. – Trumpas konkursas. Tik gyvenimas yra nenuspėjamas – 17.45
13 d. – Mūsų kasdienis gyvenimas (Bosnija ir Hercegovina, Kroatija, Vokietija, Slovėnija) – 20 val.
14 d. – Karalių pamaina (rež. I. Miškinis) – 10.30
14 d. – Ševaljė (Graikija) – 12.45
14 d. – Klubas (Čilė) – 15 val. (*Senjorų arbatėlė*)
14 d. – Ričardas III (D. Britanija, JAV) – 19.15
14 d. – Giesmių giesmė (Ukraina) – 19.30
14 d. – Močiutė (JAV) – 21.15

Kaunas

Romuva

8 d. – Kai mes svajojom (Vokietija) – 19.45; 14 d. – 20.30
9 d. – Metų laikai (dok.f., Vokietija, Prancūzija) – 14 val.
9 d. – Mari istorija (Prancūzija) – 16 val.
9 d. – Laukimas (Italija, Prancūzija) – 20 val.
10 d. – Kaip žydėjimas vyšnios (Japonija, Prancūzija, Vokietija) – 14 val.; 11 d. – 19.30
10 d. – Ypatingas poreikis (dok.f., Italija, Vokietija) – 16.15
12 d. – Amžinos meilės laiškai (Italija) – 19.45
8–14 d. – Vilniaus kino festivalis „Kino pavasaris“

Redaktorė – Agnė Narušytė (**dailė**)
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Kinas – Živilė Pipinytė | **Teatras, šokis** – Milda Brukštutė
Muzika – Laimutė Ligeikaitė | **Stilius** – Rita Markulienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė

7md

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.
Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“,
Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas 7md@takas.lt.
ISSN 1392-6462. 3 sp. l. Tiražas 900 egz.
Spausdino UAB „Valdo leidykla“, Gedimino g. 34, Ukmergė

Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas

Lietuvos kultūros taryba